

قانون اساسی جمهوری افغانستان

دوره دکتور نجیب الله

(۸ جوزای ۱۳۶۹ شمسی)

د افغانستان جمهوریت د

جمهور رئیس فرمان

د کابل ښار

گڼه (۱)

د ۱۳۶۶ کال د قوس نهمه نیټه

د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون د توشیح او اعلام په باب: د قوس د میاشتی د اتمی او نهمی نیټی تاریخی لویه جرگه چی د کابل په ښار کی جوړه شوه د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون یی په دیارلسو فصلونو او یوسلو نهمه خلویننتو مادو کی د تر ټولو مهمی ملی وثیقی په توگه تصویب کړ.

د هغه واک سره سم چی اساسی قانون راته راسپارلی دی، د ا.ج اساسی قانون چی د تصویب له نیټی څخه نافذ شوی دی، د سولی او هوساینی د تأمین، د ملی روغی

فرمان رئیس جمهور

جمهوری افغانستان

شهر کابل

شماره (۱)

مؤرخ: ۱۳۶۶/۹/۹

در باره توشیح و اعلام قانون اساسی جمهوری افغانستان لویه جرگه تاریخی ۸ و ۹ ماه قوس که در شهر کابل دایر گردید قانون اساسی جمهوری افغانستان را به داخل سیزده فصل و یکصد و چهل و نه ماده به مثابه مهمترین وثیقه ملی به تصویب رسانید.

مطابق به صلاحیتی که قانون اساسی برایم تفویض نموده قانون اساسی ج. ا، را که از تاریخ تصویب نافذ گردیده به خاطر تأمین صلح و آرامش، تحقق کامل مشی

مصالحه ملی، سعادت مردم
و ترقی افغانستان عزیز
توشیح و اعلام
می دارم.

دوکتور نجیب الله

رئیس جمهور افغانستان

جوړی د پوره تحقق، د خلکو د
نیکمرغی او د گران افغانستان د
پرمختگ په خاطر توشیح او
اعلاموم.

دوکتور نجیب الله

د افغانستان جمهور رئیس

د افغانستان جمهوریت د جمهور

رئیس فرمان

ګڼه: (۴۶۴)

نیټه: ۱۳۶۹/۳/۸

د اساسی قانون د تعدیل د توشیح او اعلام په باره کی د اساسی قانون د یوسلو نهه څلویښتمی مادی د دویمی فقری د حکم له مخی په اساسی قانون کی تعدیلات چی دیارلس سوه نهه شپتم کال د جوزا د میاشتی په اوومه او اتمه نیټه د لویی جرگی د تصویب له تاریخ څخه نافذ دی د افغانستان د خلکو د تاریخی آرمان د تحقق په مقصد د افغانانو په خاوره کی د سولی او آرامی دتأمین او د ملی روغی جوړی د تگلاری د بشپړ تحقق او د خلکو نیکمرغی او د افغانستان د ترقی په خاطر توشیح او اعلاموم.

نجیب الله

د افغانستان جمهور رئیس

فرمان رئیس جمهور جمهوری

افغانستان

شماره: (۴۶۴)

مؤرخ: ۱۳۶۹/۳/۸

د باره توشیح و اعلام تعدیل قانون اساسی به تاسی از حکم فقره دوم ماده یکصدو چهل و نهم قانون اساسی، تعدیلات در قانون اساسی را که از تاریخ تصویب لویه جرگه مؤرخ هفت و هشت ماه جوزای سال سیزده صدو شصت و نه، نافذ می باشد، به منظور تحقق آرمان تاریخی مردم افغانستان به خاطر تأمین صلح و آرامش در سرزمین افغان ها، و تحقق کامل مشی مصالحه ملی و در جهت سعادت مردم و ترقی افغانستان عزیز، توشیح و اعلام می دارم.

نجیب الله

رئیس جمهور افغانستان

مقدمه	مقدمه
فصل اول: اساسات نظام سیاسی	لومړی فصل: د سیاسی نظام اساسونه
فصل دوم: اساسات نظام اجتماعی - اقتصادی	د ویم فصل: د ټولنیز - اقتصادی نظام اساسونه
فصل سوم: تابعیت، حقوق آزادیها و مکلفیت های اساسی اتباع	د ریم فصل: د اتباعو تابعیت، اساسی حقوق، آزادی او مکلفیتونه
فصل چهارم: لویه جرگه	خلورم فصل: لویه جرگه
فصل پنجم: رئیس جمهور	پنځم فصل: جمهور رئیس
فصل ششم: شورای ملی	شپږم فصل: ملی شورا
فصل هفتم: شورای وزیران	اووم فصل: د وزیرانو شورا
فصل هشتم: قضاء	اتم فصل: قضاء
فصل نهم: څارنوالی	نهم فصل: څارنوالی
فصل دهم: شورای قانون اساسی	لسم فصل: د اساسی قانون شورا
فصل یازدهم: اداره	یوولسم فصل: اداره
فصل دوازدهم: سیاست خارجی	دولسم فصل: بهرنی سیاست
فصل سیزدهم: احکام متفرقه	دیارلسم فصل: متفرقه حکمونه

بسم الله الرحمن الرحيم

زمونږ د گران هیواد افغانستان ویاړلی تاریخ د خپلواکۍ زمکنی بشپړتیا، ملی حاکمیت ملی یو والی، دموکراسی او ټولنیزی ترقی په خاطر زمونږ د زړه ورو خلکو له اتلولو مبارزو څخه ډک دی.

په اوسنی پړاو کی د افغانستان جمهوری دولت د ملی سیاسی او هیواد پالو ځواکونو پر ملاتړ متکی د ملی روغی جوړی سیاست په فعاله توگه پرمخ بیایی.

له همدغه امله د هغو تاریخی بدلونونو په پام کی نیولو سره چی زمونږ په هیواد او معاصره نړی کی رامنځته شویدی، د اسلام د سپیڅلی دین د اساساتو په پیروی، د هیواد د تاریخ او فرهنگ پر بنا د افغانی غوره دودونو او شعایرو په پام کی نیولو سره، د مشروطیت د غورځنگ ارزښتناکو میراثونو ته په درناوی او د ملگرو ملتونو د منشور او د بشر د حقوقو د نړیوالی اعلامی سره په سمون کی: - د خپلواکۍ دساتنی د زمکنی بشپړتیا

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ پر افتخار وطن محبوب ما افغانستان مشحون از مبارزات قهرمانانه مردم دلیر ما به خاطر استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت ملی، وحدت ملی، دموکراسی و ترقی اجتماعی می باشد.

در مرحله کنونی، دولت جمهوری افغانستان متکی بر حمایت نیروهای ملی سیاسی و وطن دوست سیاست مصالحه ملی را فعالانه به پیش می برد.

بنابراین با نظر داشت تحولات تاریخی که در میهن ما و جهان معاصر رونما گردیده است، با پیروی از اساسات دین مقدس اسلام با رعایت سنن و شعایر پسندیده افغانی، مبتنی بر حقایق تاریخ و فرهنگ کشور، با احترام به موازین ارزنده نهضت مشروطیت و در مطابقت با منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر، به منظور: - حفظ استقلال، دفاع

- خځه د دفاع او د ملي حاکمیت د ټینګښت.
- سراسری سولې ته د رسیدو او د ملي یو والی د ژورتیا.
- د عدالت او دموکراسی د تأمین.
- د بیا ودانولو او متوازنې اقتصادی ټولنیزی ودی او د خلکو د ژوندانه د سطحی د لوړولو.
- په بین المللی ډګر کی د هیواد د نقش او اعتبار د زیات والی.
- د افغانستان د دایمی بیطرفی د حقوقی دریخ د تثبیت او د هغه د نه پوځی کیدو د پاره د غوره شرایطو د رامنځ ته کیدو په منظور.
- مونږ د یو زرو دری سوه نهه شپیتم کال د جوزا د میاشتی د اوومی او اتمی نیټی په لویه جرګه کی د افغانستان د خلکو استازیو ، د ۱۳۶۶ کال د قوس د میاشتی نهمی نیټی د لویی جرګی له خوا تصویب شوی اساسی قانون چی دیارلس فصلونه او یوسلو نهه څلویښت مادی درلودی، د ډیری لوړی ملی وثیقی په توګه په لاندی ډول تعدیل کړ.
- از تمامیت ارضی و تحکیم حاکمیت ملی.
- دستیابی به صلح سراسری و تعمیق وحدت ملی.
- تأمین عدالت و دموکراسی.
- اعمار مجدد و رشد متوازن اقتصادی، اجتماعی و ارتقای سطح زندگی مردم.
- افزایش نقش و اعتبار کشور در عرصه بین المللی.
- ایجاد شرایط مساعد به خاطر تثبیت موقف حقوقی و بی طرفی دایمی افغانستان و غیر نظامی شدن آن.
- ما نماینده گان مردم افغانستان در لویه جرګه مؤرخ هفت و هشت ماه جوزای سال هزار و سه صد و شصت و نه، قانون اساسی مصوب لویه جرګه مؤرخ نهم ماه قوس سال هزار و سه صد و شصت و شش را که دارای سیزده فصل و یک صد و چهل و نه ماده بود، به مثابه عالی ترین وثیقه ملی، ذیلاً تعدیل نمودیم.

لومړی فصل

د سیاسي نظام اساسونه

لومړی ماده:

د افغانستان جمهوریت خپلواک، واحدونه تجزیه کیدونکی او اسلامی دولت دی او پر خپل ټول قلمرو باندې د حاکمیت لرونکی دی.

د افغانستان په جمهوریت کې ملی حاکمیت په خلکو پورې اړه لري. خلک ملی حاکمیت د لویې جرګې او ملی شورا په واسطه عملی کوي.

دویمه ماده:

د افغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی.

د افغانستان په جمهوریت کې هیڅ قانون نه شي کولای چې د اسلام د سپیڅلي دین د اساسونو او د دغه اساسي قانون د نورو مندرجو ارزښتونو مناقض وي.

فصل اول

اساسات نظام سیاسي

ماده اول:

جمهوری افغانستان دولت مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه و اسلامی بوده، بر تمام قلمرو خود دارای حاکمیت می باشد.

حاکمیت ملی در جمهوری افغانستان به مردم تعلق دارد. مردم حاکمیت ملی را توسط لویه جرگه و شورای ملی اعمال می کنند.

ماده دوم:

دین افغانستان دین مقدس اسلام است.

در جمهوری افغانستان هیچ قانون نمی تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

دریمه ماده:

د افغانستان جمهوریت ناپییلی هیواد دی په پوځی ډلو تپلو کی نه شاملیږی او په خپل قلمرو کی د بهرنیو پوځی اډو جوړیدو ته اجازه نه ورکوی.

خلورمه ماده:

له خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا څخه دفاع د دولت د اساسی دندو له جملی څخه ده. دولت د هیواد امنیت او دفاعی قابلیت تامینوی او وسله وال پوځ سمبالوی.

پنځمه ماده:

د سیاسی گوندونو تعدد د افغانستان جمهوریت د سیاسی سیستم بنسټ دی.

د افغانستان په جمهوریت کی سیاسی گوندونه په دي شرط چي مرامنامه، اساسنامه او فعالیت یی د هیواد اساسی قانون او قوانینو مغایر نه وي،

ماده سوم:

جمهوری افغانستان کشور غیر منسلک بوده درپیمان های نظامی شامل نمی شود و تأسیس پایگاه های نظامی خارجی را در قلمرو خود اجازه نمی دهد.

ماده چهارم:

دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی از جمله وظایف اساسی دولت است.

دولت امنیت و قابلیت دفاعی کشور را تأمین و قوای مسلح را تجهیز می نماید.

ماده پنجم:

تعدد احزاب سیاسی اساس سیستم سیاسی جمهوری افغانستان می باشد.

در جمهوری افغانستان احزاب سیاسی مشروط بر این که مرامنامه، اساسنامه و فعالیت آنها مغایر احکام قانون اساسی و قوانین کشور نباشد

تشریح دېدلی شي.	تشکیل شده می توانند.
د سیاسي گوند تشکیلات او مالي منابع نشي کیدلای چي غیر علني وي.	تشکیلات و منابع مالی حزب سیاسی غیر علنی بوده نمی تواند.
هغه گوند چي د قانون د حکمونو سره سم جوړېږي، له قانوني مجوزه پرته ږنگیدلای نه شي.	حزبی که مطابق احکام قانون تشکیل می شود، بدون مجوز قانونی منحل شده نمی تواند.
قاضیان او څارنوالان نه شي کولای چي ددندي د تصدي په موده کي د سیاسي گوند غړیتوب و لري.	قضات و څارنوالان نمی توانند در مدت تصدی و وظیفه عضویت حزب سیاسی را داشته باشند.
شپږمه ماده:	ماده ششم:
دغه ماده لغوه شوه.	این ماده لغوگردید.
اوومه ماده:	ماده هفتم:
د افغانستان په جمهوریت کی د ټولنیزو سازمانونو جوړیدل د قانون سره سم مجاز دی.	تشکیل سازمان های اجتماعی در جمهوری افغانستان طبق قانون مجاز است.
اتممه ماده:	ماده هشتم:
د هیواد د ملی ژبو له جملی څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.	از جمله زبانهای ملی کشور پشتو و دری زبانهای رسمی می باشد.

نهمه ماده:

د افغانستان جمهوریت دولتی نښان د غنمو د وړو په منځ کی پر زرغون متن باندی د راختونکی لمر، د محراب او منبر د تصویر، او د دری رنگه توری، سری او زرغونی پتی لرونکی دی.

لسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت دولتی بیرغ دری رنگه لری چی د تورو، سرو او زرغونو ټوټو په بڼه له پورته نه ښکته ته په افقی توگه په برابره اندازه واقع شوی دی.

د بیرغ د دواړو مخونو د پورتنی برخی په ربع کی د هغه د لرگی خوا ته د افغانستان د جمهوریت دولتی نښان ته ځای ورکړ شوی دی.

د بیرغ اوږدوالی د هغه د سور په نسبت دوه برابره دی.

یوولسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت پایتخت د

ماده نهم:

نشان دولتی جمهوری افغانستان دارای تصویر آفتاب در حال طلوع، محراب و منبر در متن سبز محاط با خوشه گندم، و فیته دارای سه رنگ سیاه سرخ و سبز می باشد.

ماده دهم:

بیرق دولتی جمهوری افغانستان دارای سه رنگ می باشد که به شکل قطعات سیاه، سرخ و سبز از بالا به پائین به صورت افقی به اندازه مساوی واقع شده است.

در ربع قسمت بالای هر دو روی بیرق، به طرف چوبه آن، نشان دولتی جمهوری افغانستان قرار دارد.

طول بیرق نسبت به عرض آن دوچند می باشد.

ماده یازدهم:

پایتخت جمهوری افغانستان شهر

کابل ښار دی.

کابل است.

دوولسمه ماده:

ماده دوازدهم:

دغه ماده لغوه شوه.

این ماده لغو گردید.

دویم فصل

فصل دوم

د ټولنیز، اقتصادي

اساسات نظام

نظام اساسونه

اجتماعي، اقتصادي

ديارلسمه ماده:

ماده سيزدهم:

د افغانستان جمهوريت کثيرالمليت هیواد دی.

جمهوری افغانستان کشور کثیرالملیت است.

دولت د سياسي، اقتصادي، ټولنيزي او فرهنگي برابري او له ټولنيز، اقتصادي او فرهنگي پلوه د وروسته پاتو سيمو د گړندي ودي او پرمختگ د تأمين په منظور د هیواد د ټولو ملتونو، قومونو او قبایلو تر مينځ د تفاهم، دوستي او همکاري د هر اړخيزي ودي سياست تعقيبوي.

دولت سياست رشد همه جانبه تفاهم، دوستي و همکاري همه مليتها، اقوام و قبایل کشور را به منظور تامین برابري سياسي، اقتصادي، اجتماعي، فرهنگي، رشد و انکشاف سريعتر مناطق عقب مانده از لحاظ اجتماعي، اقتصادي و فرهنگي تعقيب می کند.

دولت په تدريج سره د ملي ځانگړتياوو پر بنسټ د اداري واحدونو د جوړولو زمينه برابروي.

دولت زمينه ايجاد واحد های اداري را بر مبنای خصوصيات ملي به تدريج مهيا می سازد.

څوار لسمه ماده:

دولت د خلکو د فرهنگ، ژبې او ادبیاتو د ودې په منظور لازم تدبیرونه نیسي د ټولو ملیتونو، قومونو او قبایلو د فرهنگ دودونو، ژبې، ادبیاتو او فولکلور غوره میراث ساتی او پراختیا ورکوی.

پنځلسمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی کورنی د ټولنی اساسی رکن جوړوی. دولت د مور او ماشوم د روغتیا د ساتنی او د ماشومانو د روزنی د پاره لازم تدبیرونه نیسي.

شپاړسمه ماده:

دولت ځوان نسل ته دایمی پاملرنه کوی، د هغوی د ښوونی او روزنی، د کار، تفریح، استراحت او د معنوی او جسمی روزنی د تامین لازم شرایط برابروی او د نویو ځوانانو او ځوانانو د استعداد د ودې په لاره کی مرسته کوی.

ماده چهاردهم:

دولت به منظور رشد فرهنگ، زبان و ادبیات مردم تدابیر لازم اتخاذ کرده میراث شایسته فرهنگ، رسوم، زبان، ادبیات و فولکلور تمام ملیت ها، اقوام و قبایل را حفظ نموده، انکشاف می دهد.

ماده پانزدهم:

در جمهوری افغانستان خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد. دولت به منظور تأمین صحت طفل و مادر و تربیه اطفال تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده شانزدهم:

دولت از نسل جوان مواظبت دایمی نموده، شرایط لازم تعلیم و تربیه، تامین کار، تفریح، استراحت، پرورش معنوی و جسمی آنها را فراهم آورده در جهت رشد استعداد نوجوانان و جوانان مساعدت می کند.

اوولسمه ماده:

دولت د استوگني د دولتي او کوپراتيفي کورونو د جوړولو په مقصد د ودانولو چارو ته پراختيا ورکوي او د شخصي کورونو د جوړولو په کار کې مرسته کوي.

اتلسمه ماده:

دولت داسې اقتصادي سياست چي هدف يې د بيرته پاتيوالي د ليري کولو، د خلکو د ژوندانه د سطحې د لوړتيا او د ټولني د ټولنيز اقتصادي جوړښت د بشپړتيا په خاطر د هيواد د ټولو منابعو تنظيمول او په کار اچول دي، عملي کوي او په دغه مقصد د ټولنيزي او اقتصادي پرمختيا پلانونه تنظيموي او تطبيقي.

نولسمه ماده:

د افغانستان په جمهوريت کې ملکيت د دولتي، مختلط، کوپراتيفي، اوقافو، خصوصي، شخصي او د سياسي او

ماده هفدهم:

دولت به منظور اعمار منازل مسکوني دولتي و کوپراتيفي امور ساختماني را توسعه داده، در امر ساختمان منازل شخصي مساعدت مي کند.

ماده هجدهم:

دولت سياست اقتصادي را که هدف آن بسياج و به کار بردن تمام منابع کشور به خاطر رفع عقب مانده گي، ارتقاي سطح زندگي مردم، تکامل ساختار اجتماعي- اقتصادي جامعه مي باشد، عملي مي نمايد و به اين منظور پلان هاي انکشاف اقتصادي و اجتماعي را تنظيم و تطبيق مي کند.

ماده نوزدهم:

ملکيت در جمهوري افغانستان به اشکال دولتي، مختلط، کوپراتيفي، اوقاف، خصوصي، شخصي و

ملکیت سازمان های سیاسی و اجتماعی وجود دارد.

ملکیت از تعرض مصون است.

دولت از تمام انواع ملکیت قانونی حمایت می کند.

ماده بیستم:

در جمهوری افغانستان منابع زیر زمینی، جنگل ها، چراگاه ها، معادن، منابع اساسی انرژی، آبدات تاریخی، تأسیسات رادیو و تلویزیون، تأسیسات مخابراتی بند های بزرگ بنادر و خطوط مواصلاتی از جمله ملکیت های دولت می باشند.

سرمایه گذاری بخش خصوصی جهت استفاده از جنگل ها، چراگاه ها، منابع انرژی، معادن و خرید و فروش وسایل مخابراتی، طبق قانون مجاز است.

در جمهوری افغانستان در کنار بانک ها بیمه و ترانسپورت هوایی دولتی، ایجاد بانک های

تولیزو سازمانونو د ملکیت په بنو شته دی.

ملکیت له تعرض څخه مصون دي.

دولت د قانونی ملکیت د ټولو ډولونو حمایت کوی.

شلمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کي تر زمکي لاندي منابع، ځنگلونه څپر ځایونه، کانونه، د انرژي اساسي زیرمي تاریخي آبدات، درادیو تلویزیون تأسیسات، مخابراتي تأسیسات، ستر بندونه او مواصلاتي کرښي د دولت ملکیت دي.

له ځنگلونو، څپر ځایونو، د انرژي له زیرمو او کانونو څخه د استفادي او د مخابراتي وسایلو درانیولو او خرڅلاو په غرض د خصوصي برخي پانگه اچول د قانون سره سم مجاز دي.

د افغانستان په جمهوریت کي د دولتي بانکونو، بیمی او هوایي ترانسپورت تر څنگه د مختلطو

سهامي بانکونو، بیمې او هوایي ترانسپورت او د خصوصي او مختلط زمکني ترانسپورت جوړیدل د قانون سره سم مجاز دي.

د افغانستان په جمهوریت کي د بهرنیو بانکونو او د بیمې د موسساتو د نمایندګیو فعالیت د قانون سره سم مجاز دي.

یو ویشتمه ماده:

دولت د کوپراتیفونو د پیاوړتیا او پراختیا په کار کي مرسته کوی او په هغو کي د خلکو د خپلی خوښی برخه اخیستنه هڅوی.

دوه ویشتمه ماده:

دولت د کسبګرو انفرادی فعالیتونه او په صنفی اتحادیو او کوپراتیفونو کي د هغوی د خپلی خوښی برخه اخیستنه هڅوی او حمایت یی کوی، د کسبګرو د حرفوی مهارت د سطحی د لوړتیا، د کار د وسایلو، د اومو موادو د تأمین او د هغوی د محصولاتو د خرڅلاو په کار کي هر

سهامي، بیمه و ترانسپورت هوایی مختلط و ترانسپورت زمینی خصوصي و مختلط طبق قانون مجاز است.

در جمهوری افغانستان فعالیت نماینده گی بانک ها و موسسات بیمه خارجی طبق قانون مجاز است.

ماده بیست و یکم:

دولت در امر تقویه و گسترش کوپراتیف ها مساعدت کرده، اشتراک داوطلبانه مردم را در آن تشویق می کند.

ماده بیست و دوم:

دولت فعالیت های انفرادی پیشه وران و شرکت داوطلبانه آنها را در اتحادیه های صنفی و کوپراتیف ها تشویق و حمایت نموده در امر ارتقای سطح مهارت حرفوی پیشه وران، تأمین وسایل کار، مواد خام و فروش محصولات شان کمک های همه جانبه

اړخیزی مرستی کوی.

میدول می دارد.

در ویشتمه ماده:

ماده بیست و سوم:

دولت د کرنی د احیا او پرمختیا په مقصد له کروندگرو او زمکه والو سره متممی مرستی کوی او د کرنی او میکانیزه مختلطو او خصوصی فارمونو په جوړولو او د نویو او شاپو زمکو په آبادولو کي اغیزمنه مرسته کوی.

دولت به منظور احیا و انکشاف زراعت، کمک های متمم زراعتی را به دهقانان و زمین داران انجام می دهد و در ایجاد فارم های زراعتی و میکا نیزه مختلط و خصوصی و آبادی زمین های بکر و بایر مساعدت موثر می نماید.

خلیر ویشتمه ماده:

ماده بیست و چهارم:

دولت د کوچیانو او مالدارانو د پاره له خرچایونو څخه استفادی امکان د قانون سره سم تضمینوی، د مال داری د ودی، د محصولاتو د خرڅلاو او د هغوی د اقتصادی، ټولنیزو او معیشتی شرایطو د ښه کولو د پاره د مساعدو شرایطو د برابرولو په مقصد مرسته کوی.

دولت برای کوچیان و مالداران امکان استفاده از چراگاه ها را طبق قانون تضمین نموده جهت ایجاد شرایط مساعد برای رشد مالداری، فروش محصولات، بهبود شرایط اقتصادی اجتماعی و معیشتی آنها مساعدت می کند.

پنځه ویشتمه ماده:

ماده بیست و پنجم:

دولت د ملی اقتصاد د پرمختیا په مقصد د خصوصی پانگی اچونی

دولت مصونیت سرمایه گذاری خصوصی را به منظور انکشاف

مصوونیت تضمینوی، د صنایعو سوداگری، ودانسی، ترانسپورت، کرنی او د خدمتونو د برخو په پرمختیا کی د ملی پانگه والو برخه اخیستنه د قانون سره سم هخوی او حمایت یی کوی.

دولت د خصوصی متشبثانو سره گټور او هر اړخیزی اړیکی پراخوی او د بهرنی پانگی سره په سیالی کی د خصوصی سکتور ملاتړ کوی او د مالی، کریدتی، گمرکی او د بیو د سیاست د تنظیم په وخت کی د خصوصی سکتور گټی د قانون سره سمی په پام کی نیسی.

شپږ ویشتمه ماده:

دغه ماده لغوه شوه.

اووه ویشتمه ماده:

دولت د ملی اقتصاد د ودی په مقصد د افغانستان په جمهوریت کی دقانون سره سم بهرنی پانگه اچونه هخوی.

اقتصاد ملی تضمین نموده اشتراک سرمایه داران ملی را در انکشاف صنایع تجارت، ساختمان، ترانسپورت، زراعت و عرصه های خدمات طبق قانون تشویق و حمایت می کند.

دولت مناسبات سودمند و همه جانبه را با متشبثان خصوصی توسعه داده و از سکتور خصوصی در مقابل رقابت با سرمایه خارجی حمایت می کند و حین تنظیم سیاست مالی، کریدتی، گمرکی و قیم منافع سکتور خصوصی را طبق قانون در نظر می گیرد.

ماده بیست و ششم:

این ماده لغو گردید.

ماده بیست و هفتم:

دولت به منظور رشد اقتصاد ملی سرمایه گذاری خارجی را در جمهوری افغانستان طبق قانون تشویق می نماید.

اته ویشتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی بهرنی اشخاص د عقاری ملکیت حق نه لری. پر سیاسی نمایندگیو او بهرنیو دولتونو باندی د عقار پلورل د بالمثل چلند پر اساس او پر هغو بین المللی موسسو باندی چی د افغانستان جمهوریت د هغو غړی وی، د حکومت له موافقی وروسته مجاز دی.

نهمه ویشتمه ماده:

د ملکیت د وراثت حق د اسلام د شریعت سره سم د قانون په واسطه تضمینیری.

دیرشمه ماده:

استملاک یوازی د عامه گټو د تامین په مقصد د عادلانه او منځینی عوض په بدل کی د قانون سره سم کیږی. د ملکیت مصادره د قانون له حکمه او د محکمې له پریکړی پرته جایزه نه ده.

ماده بیست و هشتم:

د جمهوری افغانستان اشخاص خارجی حق ملکیت عقاری را ندارند فروش عقار به نماینده گی های سیاسی و دول خارجی بر اساس رویه بالمثل و به موسسات بین المللی که جمهوری افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز می باشد.

ماده بیست و نهم:

حق وراثت ملکیت طبق شریعت اسلام توسط قانون تضمین می گردد.

ماده سی ام:

استملاک طبق قانون تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل عوض عادلانه و قبلی صورت می گیرد. مصادره ملکیت بدون حکم قانون و فیصله محکمه جایز نیست.

یو دیرشمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د قانون او ټولنیز عدالت پر اساس د مالی او محصول معیارونه، اندازه او ډولونه ټاکل کیږی.

دوه دیرشمه ماده:

دولت د طبیعت، طبیعی شتمنیو د ساتنی او له طبیعی زیرمو څخه د معقولی استفادی، د ژوندانه د چاپیریال د ښه کولو، د اوبو او هوا د ککړیدو د منځیوی او د څارویو او بوټو د نړی د ساتنی او پایښت په مقصد لازم تدبیرونه نیسی او عملی کوی یی.

ماده سی و یکم:

د جمهوری افغانستان بر اساس قانون و عدالت اجتماعی معیارها، اندازه و انواع مالیه و محصول تعیین می گردد.

ماده سی و دوم:

دولت به منظور حفظ طبیعت، ثروت های طبیعی و استفاده معقول از منابع طبیعی، بهود محیط زیست، جلوگیری از آلودگی آب و هوا حفظ و ابقای عالم حیوانات و نباتات تدابیر لازم اتخاذ و عملی می نماید.

دریم فصل

د اتباعو تابعیت، اساسی حقوق، آزادی او مکلفیتونه

دری دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت تابعیت د ټولو اتباعو د پاره برابر او یو شان دی.

فصل سوم

تابعیت، حقوق، آزادی ها و مکلفیت های اساسی اتباع

ماده سی و سوم:

تابعیت جمهوری افغانستان برای تمام اتباع مساوی و یکسان است.

حصول و از دست دادن تابعیت و سایر مسایل مربوط آن توسط قانون تنظیم می گردد.

هر شخصی که تابعیت جمهوری افغانستان را طبق قانون دارا باشد افغان نامیده می شود.

ماده سی و چهارم:

هیچ یک از اتباع جمهوری افغانستان در داخل و یا خارج کشور تبعید نمی شود.

ماده سی و پنجم:

هیچ یک از اتباع جمهوری افغانستان به دولت خارجی تسلیم داده نمی شود.

ماده سی و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان در خارج کشور تحت حمایت دولت قرار دارند. دولت از حقوق و منافع قانونی آنها دفاع کرده رابطه افغان های مقیم خارج را با کشور تحکیم

د تابعیت ترلاسه کول او له لاسه ورکول او د هغه نوری مربوطی مسالی د قانون سره سمی تنظیمیری.

هر شخص چی د قانون سره سم د افغانستان د جمهوریت تابعیت لری، افغان بلل کییری.

خلور دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت له اتباعو څخه هیڅوک په هیواد کی دننه او یا له هیواده بهر ته نه تبعیدیری.

پنځه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت له اتباعو څخه هیڅوک بهرنی دولت ته نه ور تسلیمول کییری.

شپږ دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع له هیواده بهر د دولت تر حمایت لاندی دی.

دولت د هغوی له قانونی حقوقو او گټو څخه دفاع کوی، په بهر کی د میشته افغانانو اړیکی د هیواد سره

تینگوی او هیواد ته د هغوی د راستنیدو په مقصد مرسته کوی.

اووه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت په هیواد کی د میشتو بهرنیو اتباعو او بی تابعیته اشخاصو حقوق او آزادی د قانون سره سم تضمینوی. هغوی مکلف دی چی د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون او قوانین رعایت کړی.

اته دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع، بنځه وی که نر د ملیت، نژاد، ژبی، قبیلی، دین، مذهب، سیاسی عقیدی، زده کړی، شغل، نسب، ټولنیز دریځ، د اوسیدو او اقامت د ځای له تعلقاتو پرته د قانون په وړاندی برابر حقوق او مکلفیتونه لری.

د اتباعو د حقوقو او مکلفیتونو

می بخشد و به منظور بازگشت آنها به وطن مساعدت می کند.

ماده سی و هفتم:

جمهوری افغانستان حقوق و آزادی های اتباع خارجی و اشخاص بدون تابعیت مقیم افغانستان را طبق قانون تضمین می کند. آنها مکلف اند قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کنند.

ماده سی و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان اعم از زن و مرد بدون نظر داشت تعلقات ملیت، نژاد، لسان، قبیله، دین، مذهب، عقیده سیاسی، تحصیل، شغل، نسب، دارایی، موقف اجتماعی، محل سکونت و اقامت در برابر قانون دارای حقوق و مکلفیت های مساوی می باشند.

تعیین هر نوع امتیاز غیر قانونی

و یا تبعیض نسبت به حقوق و مکلفیت های اتباع ممنوع است.

ماده سی و نهم:

زندگی حق طبیعی انسان است هیچ کس بدون مجوز قانونی ازین حق محروم نمی گردد.

ماده چهلم:

در جمهوری افغانستان آزادی اجرای مناسک دینی و مذهبی برای تمام مسلمانان تضمین می گردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم مذهبی شان آزاد می باشند.

هیچ شخص نمی تواند به منظور تبلیغات ضد ملی و ضد مردمی، ایجاد دشمنی و ارتکاب سایر اعمال خلاف منافع جمهوری افغانستان از دین سوء استفاده کند.

په نسبت د هر ډول غیر قانونی امتیاز ټاکل او یا توپیر ممنوع دی.

نهمه دیرشمه ماده:

ژوند د انسان طبیعی حق دی. هیڅوک له قانونی مجوزه پرته له دغه حق څخه نه بی برخی کیږی.

څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د ټولو مسلمانانو د پاره د دینی او مذهبی مناسکو د تر سره کولو آزادی تضمینیری.

د نورو ادیانو پیروان د خپلو مذهبی مراسمو په تر سره کولو کی آزاد دی.

هیڅوک نه شی کولای چی د ملی ضد او وگړنیز ضد تبلیغاتو، دښمنی د رامنځ ته کولو او د افغانستان د جمهوریت د گټو پر خلاف د نورو اعمالو د ارتکاب په مقصد له دین څخه ناوړه استفاده وکړی.

یو څلویښتمه ماده:

آزادی د انسان طبیعي حق دی. دغه حق د نورو له آزادی او له عامه ګټو پرته چی د قانون په وسیله تنظیمیږی، حدود نه لری.

آزادی او انسانی کرامت له تعرض څخه مصون دی دولت د هغو درناوی او ملاتړ کوی.

د ذمی براءت اصلی حالت دی. تورن تر هغه وخته پوری چی د محکمی په قطعی حکم محکوم شوی نه وی، بی ګناه ګنیل کیږی.

هیڅ عمل جرم نه شی بلل کیدای مگر د قانون د حکمونو سره سم.

هیڅوک نیول کیدلای او د جرم په کولو تورن کیدلای نه شی، مگر د قانون د حکمونو سره سم.

هیڅوک توقیفیدای نه شی، مگر د واکمنی محکمی په استیذان او د قانون د حکمونو سره سم.

ماده چهل و یکم:

آزادی حق طبیعی انسان است این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم می گردد، حدودی ندارد.

آزادی و کرامت انسانی از تعرض مصون بوده دولت آنرا احترام و حمایت می کند.

برائت ذمه حالت اصلی است متهم تا زمانی که به حکم قطعی محکمه محکوم نشده بی ګناه شناخته می شود.

هیچ عملی را نمی توان جرم شمرد، مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی توان گرفتار متهم و به ارتکاب جرم نمود مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی توان توقیف نمود، مگر به استیذان از محکمه باصلاحیت و مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی‌توان مجازات نمود، مگر به حکم محکمه، مطابق به احکام قانون و متناسب به جرمی که مرتکب شده است.

جرم امر شخصی است و با ارتکاب آن شخص دیگر مجازات نمی‌شود. متهم حق دارد شخصا و یا توسط وکیل مدافع از خود دفاع کند.

ماده چهل و دوم:

در جمهوری افغانستان جزای مخالف کرامت انسانی، شکنجه و تعذیب جواز ندارد.

گرفتن اقرار، شهادت یا اظهار از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه و تهدید ممنوع است.

اظهار یا شهادتی که از متهم یا شخص دیگر به وسیله اکراه گرفته شود اعتبار ندارد.

هر گاه موظف خدمات عامه متهم یا شخص دیگر را به

هیڅوک مجازات کیدلای نه شی، مگر د محکمی په حکم، د قانون د حکمونو سره سم او د هغه جرم په تناسب چی کړی یی دی.

جرم یو شخصي عمل دی او په کولو سره یی بل څوک نه مجازات کیږی. تورن حق لری چی په خپله او یا د مدافع وکیل په واسطه له ځانه دفاع وکړی.

دوه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی له انسانی کرامت څخه مخالفه جزا، شکنجه او تعذیب جواز نه لری.

د اکراه او گواښ په وسیله له تورن او یا بل چا څخه د اقرار، شهادت او یا څرگندونی اخیستل منعه دی.

هغه څرگندونه یا شهادت چی له تورن یا بل چا څخه د اکراه په وسیله واخیستل شی اعتبار نه لری.

که چیری د عامه خدمتونو موظف، تورن یا بل څوک د شهادت،

خرگندوننی او یا اقرار د اخیستلو په مقصد شکنجه کړی او یا د شکنجې په تعميل امر وکړی، د قانون سره سم مجازات کېږي.

د لوړو مقاماتو په امر باندې استناد، مرتکب ته د قانون نه د مخالفو اعمالو له ارتکاب څخه براءت نه ورکوي.

دری څلویښتمه ماده:

د شخص پوروتوب د هغه د آزادی د سلیدو موجب کیدلای نه شی. د پور د تحصیل لاری او وسایل د قانون په واسطه تنظیمېږي.

څلور څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کې د کور مصوونیت تضمینېږي هیڅوک د دولت د استازی په شمول نه شی کولای چی د اوسیدونکی له اجازی او له هغو حالاتو او طرز څخه پرته چی په قانون کی تصریح شوی وی، د چا کورته ورننوزی او یا هغه وپلتي.

منظور گرفتن شهادت، اظهار و یا اقرار شکنجه نماید، یا به تعميل شکنجه امر کند مطابق قانون مجازات می گردد.

استناد به امر مقامات مافوق مرتکب را از ارتکاب اعمال خلاف قانون براءت نمی دهد.

ماده چهل و سوم:

مدیون بودن شخص موجب سلب آزادی وی شده نمی تواند. طرز و وسایل تحصیل دین، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و چهارم:

در جمهوری افغانستان مصوونیت مسکن تضمین می گردد. هیچ شخص به شمول نماینده دولت بدون اجازه ساکن و به غیر از حالات و طرزیکه در قانون تصریح گردیده، نمی تواند به مسکن شخص داخل شود و یا آنرا تفتیش کند.

پنځه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د لیکونو، د تیلیفونۍ او، تیلگرافي مخابرات و محرمیت تضمینیری. هیڅوک د دولت د استازی په شمول نه شی کولای چی د قانون له حکمه پرته د تیلیفونۍ او تیلگرافي مخابرو او لیکونو، پلټنه وکړی.

شپږ څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع چی د دولتی ارگانونو ټولنیزو سازمانونو او د چارو د مسوولینو له خوا د دندی د تر سره کولو په وخت کی په غیر قانونی توگه زیانمن کیږی، د زیان د جبران حق لری. د زیان د جبران شرایط او څرنگوالی د قانون په واسطه تنظیمیری.

اووه څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع حق

ماده چهل و پنجم:

د جمهوری افغانستان محرمیت مکاتیب، مخابره های تیلیفونۍ، و تیلگرافي تضمین می گردد. هیڅ شخص به شمول نماینده دولت نمی تواند بدون حکم قانون به تفتیش مخابراته های تیلیفونۍ، تیلگرافي و مکاتیب اقدام ورزد.

ماده چهل و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان که از ارگانهای دولتی، سازمان های اجتماعی و مسوولین امور حین اجرای وظیفه به صورت غیر قانونی متضرر می گردند دارای حق جبران خساره می باشند. شرایط و طرز جبران خساره توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و هفتم:

اتباع جمهوری افغانستان حق

لری چی د دولت په ټولنیز- سیاسی ژوند او د چارو په اداره کی په مستقیمه توګه او یا د خپلو استازیو له لاری برخه واخلي.

اته څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د انتخابولو او انتخابیدلو حق لری. له دغه حق څخه د استفادی شرایط او طرز د قانون په واسطه تنظیمیری.

نهه څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د فکر او بیان د آزادی حق لری.

اتباع کولای شی چی له دغه حق څخه په ښکاره، شفاهی او لیکلی توګه د قانون سره سمه استفاده وکړی.

له خپریدو څخه مخکی د مطبوعاتو سانسور جواز نلری.

پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د

دارند در زنده گئی اجتماعی، سیاسی و اداره امور دولت به صورت مستقیم و یا از طریق نمایندگان خود شرکت نمایند.

ماده چهل و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق انتخاب کردن و انتخاب شدن می باشند. شرایط و طرز استفاده ازین حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فکر و بیان می باشند.

اتباع می توانند از این حق بصورت علنی، شفاهی و تحریری طبق قانون استفاده کنند.

سانسور مطبوعات قبل از نشر جواز ندارد.

ماده پنجاهم:

اتباع جمهوری افغانستان طبق قانون

قانون سره سم د سوله ییزو غونډو،
تظاهراتو او اعتصاب حق لری.

یو پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د
انفرادی او ډله ییز شکایت، انتقاد او
غوښتنی حق لری.

دولتی ارگانونه، ټولنیز سازمانونه او د
چارو مسوولین موظف دی
چی شکایتونه، غوښتنی او انتقادونه
په هغه موده کی چی قانون
ټاکلی ده وڅیړی او لازم اجراءات
وکړی.

د انتقاد په خاطر تعقیب ممنوع دی.

دوه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د
کار او د برابر کار په وړاندی د
برابر مزد د لاس ته وروړلو حق
لری. دولت د کار د عادلانه او پر
مختللو قوانینو د وضع کولو او تطبیق
له لاری له دغه حق څخه د اتباعو د
استفادی د پاره لازم شرایط برابروی.

دارای حق اجتماعات، تظاهرات
مسالمت آمیز و اعتصاب می باشند.

ماده پنجاه و یکم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق
شکایت، انتقاد، پیشنهاد انفرادی و
جمعی می باشند.

ارگانهای دولتی، سازمان های
اجتماعی و مسوولین امورموظف اند
به شکایات، پیشنهادات و انتقادات
در موعدی که قانون تعیین کرده
رسیده گی نموده اجراءات لازم به
عمل آورند.

تعقیب به خاطر انتقاد ممنوع است.

ماده پنجاه و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق
کار و دریافت مزد مساوی
درمقابل کار مساوی می باشند.
دولت از طریق وضع و تطبیق
قوانین عادلانه و مترقی کار
شرایط لازم را برای استفاده
اتباع از این حق مساعد می سازد.

دری پنځوسمه ماده:

د اجباری کار تحمیل منع دى. د جنگ، طبیعی آفتونو په حالت او په نورو هغو حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساینه تهدید کړی، د اجباری کار سرته رسول له دغه امر څخه مستثنی دى.

څلور پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د ټولنی د اړتیا په پام کې نیولو سره د تخصصی څانگی له مخی د دولتی دندو د ترلاسه کولو او د شغل د انتخاب حق لری.

پنځه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د استراحت حق لری.

دولت د کار د ساعتونو او له مزد سره د نوبتی رخصتی ټاکل او د رخصتیو، جشنونو او اخترونو په ورځو کې د کار د شرایطو څرنګوالی تنظیموی او د استراحت، د فرهنګی،

ماده پنجاه و سوم:

تحمیل کار اجباری ممنوع است. اجرای کار اجباری در حالت جنگ، آفات طبیعی و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند ازین امر مستثنی می باشد.

ماده پنجاه و چهارم:

اتباع جمهوری افغانستان با نظر داشت نیازمندی جامعه مطابق رشته تخصصی دارای حق احراز وظایف دولتی و انتخاب شغل می باشد.

ماده پنجاه و پنجم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق استراحت می باشند.

دولت تعیین ساعات کار و رخصتی نوبتی با مزد و چگونگی شرایط کار را در روزهای رخصتی، جشن ها و اعیاد تنظیم کرده، شرایط استراحت، گسترش شبکه های

موسسات فرهنگی، هنری،
رشد تربیت بدنی،
ورزش و تفریحات سالم را مساعد
می سازد.

ماده پنجاه و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای
حق آموزش رایگان می باشند.

دولت به منظور امحای بی سوادى،
تعمیم تعلیم و تربیه متوازن،
آموزش به لسان مادری، تامین
تعلیمات ابتدائی اجباری،
گسترش تدریجی تعلیمات
عمومی، تخنیکى، حرفوی و مسلکی
و رشد سیستم تحصیلات عالی
جهت تربیه کادرهای ملی تدابیر
لازم اتخاذ می کند.

در جمهوری افغانستان ایجاد
موسسات تعلیمی و تحصیلی توسط
سکتور خصوصی و اشخاص خارجی
طبق قانون مجاز است.

ماده پنجاه و هفتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق

هنری موسسو د شبکو د پراختیا
او د بدنی روزنی، ورزش او
سالمو تفریحاتو د پاره شرایط
برابروی.

شپږ پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع په
ورپا توگه د زده کړی حق لری.

دولت د بیسوادى له منځه وړلو، د
متوازنی بنوونی او روزنی د تعمیم، په
مورنی ژبي د زده کړي، د اجباری
لومړنیو زده کړو د تامین، د تخنیکى،
حرفوی او مسلکی عمومی زده کړو
د تدریجی پراختیا او د ملی کادرونو
د روزنی د پاره د لوړو زده
کړو د سیستم د ودی په
مقصد لازم تدبیره نیسی.

د افغانستان په جمهوریت
کی د خصوصی سکتور او بهرنیو اشخاصو
له خوا د تعلیمی او تحصیلی
مؤسسو جوړول د قانون سره مجازدی.

اووه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د روغتیا

او ټولنيزو تايميناتو حق لري. دولت د ملي سراسري طبي خدمتونو د سيستم د هر اړخيزي او متوازني پراختيا، د روغتيايي مرکزونو او روغتونونو د پراختيا، د طب د دکتورانو او طبي خدمتونو د کارمندانو د روزني د عمومي ناروغيو د مخينوي، د وړيا روغتيايي خدمتونو د پراختيا، د خصوصي طبي خدمتونو د تنظيم او هڅوني او د زړو کسانو، د جگړې او کار د معلولينو او د شهيدانو د پاتي کسانو د پاره د مادي تايميناتو د ښه کولو له لاري لازم تدبيرونه نيسي.

صحت و تايمينات اجتماعي مي باشند. دولت از طريق توسعه همه جانبه و متوازن سيستم خدمات طبي سراسري ملي، توسعه شفاخانه ها، مراکز صحي، پرورش دوکتوران طب و کارمندان خدمات طبي، جلوگیری از امراض همگاني، توسعه خدمات صحي رايجان، تنظيم و تشويق خدمات طبي خصوصي، بهبود تايمينات مادي برای کهن سالان، معلولين جنگ و کار و بازماندگان شهدا تدابير لازم اتخاذ مي نمايد.

اته پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوريت اتباع د علمي، تخنيکي او هنري فعاليتونو د آزادي حق لري. دولت د علم او د علمي کادرونو د روزني منظم پرمختگ تامينوي، د مولفانو او مخترعانو حقوق ساتي په ټولو برخو کي د علمي څيړنو هڅونه او ملاتړ کوي او د علمي څيړنو له

ماده پنجاه و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فعالیت های علمی، تخنيکي و هنري مي باشند. دولت پيشرفت منظم علم و تربيه کادر های علمي را تايمين، حقوق مؤلفان و مخترعان را حفظ و تحقيقات علمي را در تمام عرصه ها تشويق و حمايه کرده، استفاده موثر

از نتایج تحقیقات علمی را تعمیم می بخشد.

ماده پنجاه و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق مسافرت و انتخاب آزاد محل سکونت و اقامت در کشور می باشند.

دولت می تواند به منظور حفظ امنیت و نظم عامه، جلوگیری از شیوع امراض، حفظ حقوق و آزادی های اشخاص، مسافرت، سکونت و یا اقامت را در بعضی مناطق کشور موقتاً ممنوع قرار دهد.

ماده شصتم:

اتباع جمهوری افغانستان حق دارند طبق قانون به خارج کشور مسافرت و به وطن عودت کنند.

ماده شصت و یکم:

هر تبعه جمهوری افغانستان مکلف است قانون اساسی و

نتایج و خصلت های اخلاقی را در استفاده تعمیمی.

نهم پنجاه و نهم ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع په هیواد کی د مسافرت او د اوسیدنی او اقامت د ځای د آزاد انتخاب حق لری.

دولت کولای شی چی د عامه امنیت او نظم د ساتنی، د ناروغیو د خپریدو د مخنیوی او د اشخاصو د حقوقو او آزادیو د ساتنی په مقصد د هیواد په ځینو سیمو کی مسافرت، اوسیدنه او اقامت په موقتی توگه منعه کړی.

شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع حق لری چی د قانون سره سم له هیواد څخه بهر ته مسافرت وکړی او وطن ته راستانه شی.

یو شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت هر تبعه مکلف دی چی د افغانستان د

جمهوریت اساسی قانون او قوانین رعایت کړی.	قوانین جمهوریت افغانستان را رعایت کند.
د قانون له حکمونو څخه بی خبری عذر نه گنیل کیږی.	بی خبری از احکام قانون عذر پنداشته نمی شود.
دوه شپيتمه ماده:	ماده شصت و دوم:
د افغانستان د جمهوریت اتباع او بهرنی وگړی مکلف دی چی دولت ته د قانون سره سمه مالیه او محصول ورکړی.	د افغانستان د جمهوریت اتباع او اشخاص خارجی مکلف اند به دولت طبق قانون مالیه و محصول بپردازند.
دری شپيتمه ماده:	ماده شصت و سوم:
له هیواد خپلواکی، ملی حاکمیت او د هیواد له ځمکنی بشپړتیا څخه دفاع د افغانستان د جمهوریت د اتباعو له ویاړه ډک مکلفیت دی.	دفاع از وطن، استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور مکلفیت پر افتخار اتباع جمهوری افغانستان می باشد.
په وسله وال پوځ کی د خدمت شرایط د قانون د حکمونو سره سم تنظیمیږی.	شرایط خدمت در قوای مسلح مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.
څلور شپيتمه ماده:	ماده شصت و چهارم:
دولت د اتباعو له اساسی حقوقو او آزادیو څخه د استفادی او د مکلفیتونو د تر سره کولو د پاره لازم	دولت شرایط لازم را برای استفاده از حقوق و آزادی های اساسی و انجام مکلفیت های اتباع

شرایط برابری.

هیڅوک حق نه لری چی په قانون کی له مندرجو حقوقو او آزادیو څخه د عامه کتپو پر خلاف او د نورو اتباعو د حقوقو او آزادیو په زیان استفاده وکړی.

فراهم می سازد.

هیچ کس حق ندارد از حقوق و آزادی های مندرج در قانون علیه منافع عامه و به ضرر حقوق و آزادی های سایر اتباع استفاده نماید.

څلورم فصل

لویه جرگه

پنځه شپيتمه ماده:

لویه جرگه د ملی او تاریخی دودونو له مخی، د افغانستان د خلکو ارادی تر ټولو لورپه بنکارندویه ده.

شپږ شپيتمه ماده:

لویه جرگه له دغه کسانو څخه جوړه ده:
۱- جمهور رئیس او د جمهور رئیس مرستیالان.

۲- د ملی شورا غړی.

۳- صدراعظم، د صدراعظم

فصل چهارم

لویه جرگه

ماده شصت و پنجم:

لویه جرگه مطابق به سنن ملی و تاریخی عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

ماده شصت و ششم:

لویه جرگه متشکل است از:

۱- رئیس جمهور و معاونان رئیس جمهور.

۲- اعضای شورای ملی.

۳- صدراعظم، معاونان صدراعظم

- مرستیالان او د وزیرانو د شورا غړی.
- ۴- قاضی القضاات او د قاضی القضاات مرستیالان.
- ۵- لوی څارنوال.
- ۶- د اساسی قانون د شورا رئیس.
- ۷- د ولایتونو د شوراګانو رئیسان.
- ۸- له هر ولایت څخه په ولسی جرګه کی د هغو د وکیلانو په شمیر، د خلکو په انتخاب د عمومی، برابری، آزادی، سری او مستقیمی رایې اخیستنې له لاری.
- ۹- د سیاسی، علمی، فرهنگی، ټولنیزو او روحانی شخصیتونو له جملی څخه حد اکثر پنځوس تنه چی د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کیږی.
- اووه شپیتمه ماده:
- لویه جرګه دغه واکونه لری:
- ۱- د اساسی قانون تصویب او تعدیل
- ۲- د جمهور رئیس انتخاب او دهغه د استعفا منل.
- و اعضای شورای وزیران.
- ۴- قاضی القضاات و معاونان قاضی القضاات.
- ۵- لوی څارنوال.
- ۶- رئیس شورای قانون اساسی.
- ۷- روسای شورا های ولایات.
- ۸- از هر ولایت به تعداد وکلای آنها در ولسی جرګه به انتخاب مردم، از طریق رای گیری عمومی، مساوی، آزاد، سری و مستقیم.
- ۹- حد اکثر پنجاه نفر از جمله شخصیت های سیاسی، علمی، فرهنگی، اجتماعی و روحانی که توسط رئیس جمهور تعیین می شود.
- ماده شصت و هفتم:
- لویه جرګه دارای صلاحیت های ذیل میباشد:
- ۱- تصویب و تعدیل قانون اساسی.
- ۲- انتخاب و قبول استعفای رئیس جمهور.

۳- موافقت به اعلان جنگ و

متارکه.

۴- اتخاذ تصمیم در مورد مهم ترین مسایلی که به سرنوشت کشور ارتباط می گیرد.

ماده شصت و هشتم:

به استثنای حالاتی که درین قانون اساسی طور دیگر پیشبینی شده باشد لویه جرگه توسط رئیس جمهور دعوت، افتتاح و جلسات آن تحت ریاست او یا شخص دیگری که رئیس جمهور بحیث نایب خود تعیین کند دایر می شود.

نصاب لویه جرگه با حضور دو ثلث مجموع اعضای آن تکمیل می گردد. تصمیم لویه جرگه به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

ماده شصت و نهم:

در حالت انحلال ولسی جرگه، اعضای آن الی انتخاب ولسی

۳- د جگړې او متارکې له اعلان

سره موافقت.

۴- د هغو خورا مهمو مسالو په باره کې د تصمیم نیول چې د هیواد په برخلیک پوری اړه لری.

اته شپیتمه ماده:

له هغو حالاتو پرته چې په دغه اساسی قانون کې بل ډول اټکل شوی وی، لویه جرگه د جمهور رئیس په واسطه رابلل کیږی، پرانیستل کیږی او د هغی غونډی د جمهور رئیس او یا بل هغه چا تر ریاست لاندی چی جمهور رئیس یی د خپل نایب په توگه وټاکی، جوړیږی.

د لویی جرگی نصاب د هغی د ټولو غړیو د دوو ثلثو په حضور بشپړیږی. د لویی جرگی تصمیمونه د هغی د ټولو غړیو د رایو په اکثریت نیول کیږی.

نهمه شپیتمه ماده:

د ولسی جرگی د ړنگیدو په حالت کې د هغی غړی د نوی ولسی

جرگی تر انتخابه پوری خپل
غړیتوب د لویی جرگی د غړیو په
توگه ساتی.

اویایمه ماده:

د لویی جرگی انتخابات د
قانون او کړنلاره یی په
خپله د لویی جرگی
په واسطه تنظیمیږی.

پنځم فصل

جمهور رئیس

یو اویایمه ماده:

جمهور رئیس د دولت مشر
دی، خپل واکونه په تقنینیه، اجرائیه او
قضائیه برخو کی د دغه اساسی قانون او
د افغانستان د جمهوریت
د قوانینو له حکمونو سره سم
تعمیلوی.

دوه اویایمه ماده:

جمهور رئیس د لویی جرگی د غړیو د
رایو په اکثریت د اوو کلونو د مودی د
پاره انتخابیږی.

یو شخص نه شی کیدلای له دوو ځلو

جرگه جدید عضویت خود را
به حیث اعضای لویه جرگه حفظ
می نمایند.

ماده هفتادم:

انتخابات لویه جرگه
توسط قانون و طرز العمل
آن توسط خود لویه
جرگه تنظیم می گردد.

فصل پنجم

رئیس جمهور

ماده هفتاد و یکم:

رئیس جمهور در رأس دولت قرار
داشته صلاحیت های خود را در
عرصه های تقنینیه، اجرائیه و قضائیه
مطابق احکام این قانون اساسی و
قوانین جمهوری افغانستان تعیل
می کند.

ماده هفتاد و دوم:

رئیس جمهور به اکثریت آرای اعضای
لویه جرگه برای مدت هفت سال
انتخاب می شود.

یک شخص نمی تواند بیش از

دوبار به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

رئیس جمهور نزد لویه جرگه مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد. به منظور انتخاب رئیس جمهور جدید لویه جرگه طی مدت سی روز قبل از ختم دوره صلاحیت رئیس جمهور دعوت می گردد.

ماده هفتاد و سوم:

هر تبعه مسلمان جمهوری افغانستان که سن (۴۰) سالگی را تکمیل کرده خود و همسر وی از والدین افغان متولد و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشد بحیث رئیس جمهور انتخاب شده می تواند.

ماده هفتاد و چهارم:

رئیس جمهور بعد از انتخاب در لویه جرگه حلف آتی را بجا می آورد:

«بنام خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که اساسات دین مقدس اسلام

نه زیات د جمهور رئیس په توگه انتخاب شی.

جمهور رئیس لویی جرگی ته مسوول او په راپور ورکولو مکلف دی. د نوی جمهور رئیس د انتخاب په مقصد لویه جرگه د جمهور رئیس د واک د دوری له پای ته رسیدو څخه مخکی د دیرشو ورځو په موده کی رابلل کیږی.

دری او یایمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت هر مسلمان تبعه چی د څلویښت کلنی عمر یی بشپړ کړی وی، په خپله او همسری له افغان مور او پلار څخه زیږیدلی او له مدنی او سیاسی حقوقو څخه برخمن وی. د جمهور رئیس په توگه انتخابیدلای شی.

څلور او یایمه ماده:

جمهور رئیس په لویه جرگه کی له انتخابیدلو وروسته په لاندی ډول لوړه کوی:

((د لوی خدای په نامه لوړه کوم چی د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو

حمایت، د اساسی قانون رعایت او د هغه د تطبیق څارنه او د افغانستان د خپلواکۍ، ملی حاکمیت او ځمکنۍ بشپړتیا ساتنه وکړم، د اتباعو اساسی حقوق او آزادی وساتم او خپلی ټولې هلی ځلی د ټولنیز عدالت، د خلکو د نیکمرغۍ، د سولې د ټینګښت او د هیواد د پر مخکښتګ د تامین په خاطر په کار واچوم.))

پنځه او یایمه ماده:

جمهور رئیس د دغه اساسی قانون پر نورو مندرجو واکونو برسیره دغه واکونه لری:

- ۱- د وسله وال پوځ لوړ قیادت.
- ۲- د قوانینو او د ملی شورا د مصوبو توشیح.
- ۳- د حکومت په جوړولو باندی د موظف صدراعظم ټاکل.
- ۴- دولسی جرګی له خوا دباوردیای له لاس ته وروړلو ورسته د صدراعظم، د صدر اعظم د مرستیالانو او دوزیرانو

را حمایت، قانون اساسی را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نموده از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست کنم. حقوق و آزادی های اساسی اتباع را حفاظت نمایم و تمام مساعی خود را به خاطر تامین عدالت اجتماعی، سعادت مردم، تحکیم صلح و ترقی کشور به کار برم.»

ماده هفتادو پنجم:

رئیس جمهور علاوه بر سایر صلاحیت های مندرج این قانون اساسی دارای صلاحیت های آتی می باشد:

- ۱- قیادت اعلاى قواى مسلح.
- ۲- توشیح قوانین و مصوبات شورای ملی.
- ۳- تعیین صدراعظم موظف به تشکیل حکومت.
- ۴- منظوری تقرر صدر اعظم معاونان صدر اعظم و وزراً بعد از کسب رأی اعتماد از جانب ولسی

- د تقرر منظوری او دهغوی داستعفا منل.
- ۵- د لزوم په وخت کی د وزیرانو د شورا د غونډو تدویر او مشری.
- ۶- د قاضیانو د انسلاک منظوری او د قانون سره سم، د قاضیانو د لوړ رتبه کارمندانو او افسرانو د تقرر، ترفیع او تقاعد منظوری.
- ۷- د سیاسی، ټولنیزو او اقتصادی سترو مسالو په باب د عمومی نظر غوښتنی یا عامه رایۍ ته د مراجعی (ریفراندم) په باره کی د تصمیم نیول.
- ۸- د مجازاتو بخښل او کمول.
- ۹- په نورو هیوادونو او بین المللی سازمانونو کی د افغانستان د جمهوریت د دیپلوماتیکو نماینده گڼو د رئیسانو ټاکل.
- ۱۰- د افغانستان په جمهوریت کی د نورو هیوادونو د دیپلوماتیکو نماینده گڼو د رئیسانو د باور لیکونو منل.
- ۱۱- د اضطرار د حالت، د عمومی او قسمی سفربری اعلان او پای ته جرگه و قبول استعفا آنان.
- ۵- تدویر و ریاست جلسات شورای وزیران عندالزوم.
- ۶- منظوری، انسلاک قضات و منظوری تقرر، ترفیع و تقاعد قضات، کارمندان و افسران عالی رتبه طبق قانون.
- ۷- اتخاذ تصمیم در مورد تدویر نظرخواهی عمومی یا مراجعه به آرای عامه (ریفرنندام) راجع به مسایل عمده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی.
- ۸- عفو و تخفیف مجازات.
- ۹- تعیین روسای نمایندگی های دیپلوماتیک جمهوری افغانستان در کشورهای دیگر و سازمان های بین المللی.
- ۱۰- قبول اعتماد نامه های روسای نمایندگی های دیپلوماتیک کشورهای دیگر در جمهوری افغانستان.
- ۱۱- اعلان حالت اضطرار، سفربری عمومی و قسمی و خاتمه

- رسول یی. دادن به آنها.
- ۱۲- د لویی جرگی په موافقه د جگړی او متارکی اعلان.
- ۱۳- د قانون سره سم د پیسو د خپرولو اجازه او پولی ریفورم.
- ۱۴- د قانون سره سم د تابعیت او پناه ورکړه.
- ۱۵- د قانون سره سم د نښانونو، مېالونو او افتخاری لقبونو ورکړه.
- ۱۶- د افغانستان جمهوریت د ملی سرود منظوری.
- ۱۷- د هغو قوانینو او نورو تقنینی اسنادو لغوه کول چی د اساسی قانون سره د هغو نه سمون د اساسی قانون د شورا له خوا تثبیت شوی وی.
- ۱۸- د جمهوری ریاست د اداری دستگه جوړول.
- ۱۹- د قانون سره سم د نورو واکونو عملی کول.
- جمهور رئیس کولای شی چی خپل ځینی قانونی واکونه د جمهور رئیس مرستیالانو ته ور وسپاری.
- دادن به آنها.
- ۱۲- اعلان جنگ و متارکه به موافقه لویه جرگه.
- ۱۳- اجازه نشر پول و ریفورم پولی طبق قانون.
- ۱۴- اعطای تابعیت و پناهندگی طبق قانون.
- ۱۵- اعطای نشانها، مدالها و القاب افتخاری طبق قانون.
- ۱۶- منظوری سرود ملی جمهوری افغانستان.
- ۱۷- الغای قوانین و سایر اسناد تقنینی که عدم مطابقت آنها با قانون اساسی توسط شورای قانون اساسی تثبیت شده باشد.
- ۱۸- ایجاد دستگه اداری ریاست جمهوری.
- ۱۹- اعمال سایر صلاحیت ها طبق قانون.
- رئیس جمهور می تواند برخی از صلاحیتهای قانونی خود را به معاونان رئیس جمهور تفویض نماید.

شپږ اويايمه ماده:

ماده هفتاد و ششم:

جمهور رئیس د صعب العلاجی او اوږدی ناروغی او یا استعفا له حالاتو پرته د واک د دوری تر پایه خپلو دندو ته دوام ورکوی. په ټولو هغو حالاتو کی چی جمهور رئیس ونه شی کپرای خپلی دندی سرته ورسوی دغه دندی د جمهور رئیس د لومړی مرستیال له خوا تر سره کیږی.

جمهور رئیس په دایمی توگه د کار له وړتیا د لاسه ورکولومړینی او یا استعفا په صورت کی لویه جرگه د هغه د لومړی مرستیال په واسطه د نوی جمهور رئیس د انتخاب په مقصد د یوی میاشتی دمودی په ترڅ کی رابلل کیږی. د استعفاء په حالت کی جمهور رئیس خپله استعفاء په مستقیمه توگه لویی جرگی ته وړاندی کوی.

رئیس جمهور به جز از حالات بیماری صعب العلاج و دوام دار و یا استعفاء الی ختم دوره صلاحیت به وظایف خود دوام می دهد. در تمام حالاتی که رئیس جمهور نتواند وظایف خود را ایفاء نماید این وظایف از طرف معاون اول رئیس جمهور اجراء می شود.

در صورت از دست دادن دایمی قابلیت کار، مرگ و یا استعفاءی رئیس جمهور، لویه جرگه توسط معاون اول او به منظور انتخاب رئیس جمهور جدید طی مدت یک ماه دعوت می شود. در حالت استعفاء، رئیس جمهور استعفاءی خود را مستقیماً به لویه جرگه ارائه می کند.

شپږم فصل

فصل ششم

ملی شورا

شورای ملی

اووه اويايمه ماده:

ماده هفتاد و هفتم:

ملی شورا (پارلمان) د افغانستان جمهوریت تر ټولو لوړ تقنینی ارگان

شورای ملی (پارلمان) عالی ترین ارگان تقنینی جمهوری افغانستان

دی.

می باشد.

اته او یایمه ماده:

ماده هفتاد و هشتم:

ملی شورا د ولسی جرگې او سنا له دوو مجلسونو څخه جوړه ده.

شورای ملی متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و سنا می باشد.

ننه او یایمه ماده:

ماده هفتاد و نهم:

په ولسي جرگه كې د خلكو وكيلان د عمومي، برابري، آزادي سري او مستقيمي رايي اخیستني له لاري د یوې پنځه کلنې تقنینیه دورې د پاره د قانون اسره سم انتخابیږی.

وکلاي مردم در ولسی جرگه از طریق رای گیری عمومی، مساوی، آزاد، سری و مستقیم برای یک دوره تقنینیه پنج ساله طبق قانون انتخاب می شوند.

د سنا د مجلس غړی (سنا توران) په لاندی توگه انتخاب او ټاکل کیږی:

اعضای مجلس سنا (سناتوران) به ترتیب ذیل انتخاب و تعیین می شوند:

۱- له هر ولایت څخه دوه تنه د پنځو کلونو د پاره د خلكو په انتخاب د عمومي برابري، آزادي، سري او مستقيمي رايي اخیستني له لاري.

۱- از هر ولایت دو نفر برای مدت پنج سال و به انتخاب مردم از طریق رای گیری عمومی، مساوی، آزاد سری و مستقیم.

۲- د هر ولایت د شورا د غړیو له جملی څخه دوه تنه د دریو کلونو د پاره د مربوطی شورا په انتخاب.

۲- از جمله اعضای شورای هر ولایت دو نفر برای مدت سه سال به انتخاب شورای مربوط.

۳- پاتی دریمه برخه د ملی فرهنگي شخصیتونو، دخبیرو، پوهو او باوري

۳- یک ثلث باقیمانده از جمله شخصیت های ملی، فرهنگی، افراد

خبیر، دانشمند و با اعتبار، برای مدت چهار سال به تعیین رئیس جمهور.

ماده هشتادم:

تعداد، شرایط، طرز انتخاب و انتصاب اعضای شورای ملی مطابق قانون تنظیم می گردد.

ماده هشتاد و یکم:

شورای ملی علاوه بر سایر صلاحیت های مندرج این قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تصویب، تعدیل و لغو قوانین و فرامین تقنینی و تقدیم آن ها به رئیس جمهور جهت توشیح.

۲- تفسیر قوانین.

۳- تصویب عقد و فسخ معاهدات دوجانبه و تصویب، الحاق با معاهدات بین المللی و انفصال از آنها.

۴- تصویب پلان های انکشاف

افرادو له جملي څخه د څلورو کلونو د پاره د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي.

اتیایمه ماده:

د ملی شورا د غړیو شمیر، شرایط، د انتخاب او انتصاب طرز د قانون سره سم تنظیمېږي.

یو اتیایمه ماده:

ملی شورا د دغه اساسی قانون پر نورو مندرجو واکونو بر سیره دغه واکونه لری:

۱- د قوانینو او تقنینی فرمانونو تصویب، تعدیل او لغوه کول او جمهور رئیس ته یی د توشیح په غرض وړاندی کول.

۲- د قوانینو تفسیر.

۳- د دوه اړخیزو تړونونو د عقد او فسخ کولو تصویب اود بین المللی تړونونو سره د یوځای کیدو او ورڅخه د وتلو تصویب.

۴- د اقتصادی- ټولنیزی پرمختیا د

- پلانونو تصویب او د هغو د تر سره کولو په باب د حکومت د راپور تایید.
- ۵- د دولتی بودجی تصویب او د هغی د اجرا په باب د راپور څیړنه.
- ۶- د اداری واحدونو جوړول او تعدیل یی.
- ۷- د وزارتونو جوړول او لغوه کول.
- ۸- د جمهور رئیس د ورپیژندنی او غوښتنی له مخی د جمهور رئیس د مرستیالانو د ټاکلو او عزل په باب د تصمیم نیول.
- ۹- دولت ته د پور د اخیستلو اجازه او د انحصار د ورکړی په شمول په ملی اقتصاد کی د اساسی اهمیت لرونکی امتیاز ورکړه.
- ۱۰- د قانون سره سم د نښانونو، مدالونو او افتخاری لقبونو وضع کول.
- ۱۱- له نورو دولتونو او بین المللی سازمانونو سره د اړیکو د ټینګولو
- اقتصادی - اجتماعی و تائید گزارش حکومت در مورد اجرای آن ها.
- ۵- تصویب بودجه دولتی و بررسی گزارش در مورد اجرای آن.
- ۶- ایجاد واحد های اداری و تعدیل آن ها.
- ۷- تاسیس و لغو وزارت ها.
- ۸- اتخاذ تصمیم در مورد تعیین وعزل معاونان رئیس جمهور به اساس معرفی و مطالبه رئیس جمهور.
- ۹- اجازه اخذ قرضه به دولت و اعطای امتیاز دارای اهمیت اساسی در اقتصاد ملی به شمول اعطای انحصار.
- ۱۰- وضع نشانها، مدالها و القاب افتخاری طبق قانون.
- ۱۱- تائید برقراری روابط با دول دیگر سازمان های بین

تائید.

المللی.

۱۲- د استجواب په غونډه کې د حکومت په واک کې د شاملو اجراءاتو په باب د صدراعظم او د حکومت د غړيو د ځواب اوریدل.

۱۲- استماع جواب صدراعظم و اعضای حکومت در مورد اجراءات شامل صلاحیت حکومت در جلسه استجواب.

دوه اتيایمه ماده:

ماده هشتاد و دوم:

ولسی جرگه دغه اختصاصی واکونه لری:

ولسی جرگه دارای صلاحیت های اختصاصی ذیل می باشد:

۱- د وزیرانو شورا او یا د هغی یوه غړی ته د باور د رایې د ورکړې او یا د باور د سلب په باب د تصمیم نیول.

۱- اتخاذ تصمیم در مورد اعطای رای اعتماد و یا سلب اعتماد از شورای وزیران و یا یکی از اعضای آن .

۲- د ولسی جرگې او سنا تر منځ د نظرداختلاف په صورت کې د اقتصادي-تولنيزی پرمختیا د پلانونو او د دولتي بودجې د طرحې په باب د وروستی پریکړې کول.

۲- اتخاذ فیصله نهایی راجع به طرح پلانهای انکشاف اقتصادی، اجتماعی و بودجه دولتی در صورت اختلاف نظربین ولسی جرگه و سنا.

دری اتيایمه ماده:

ماده هشتاد و سوم:

د ملی شورا هر مجلس په لومړنی اجلاس کې د خپلو غړيو له مینځه د وثیقود څپرلو دپاره یو کمیسیون انتخابوی. دغه کمیسیون مربوط مجلس

هر مجلس شورای ملی در اولین اجلاس ، کمیسونی را از بین اعضای خود جهت بررسی و ثایق انتخاب می کند این کمیسیون نتایج بررسی را به

ته د خیرپنی د نتیجو راپور ورکوی.

خلور اتیایمه ماده:

ولسی جرگه د خپلو غړیو له جملی
 څخه د ټولی تقنینیه دوری دپاره په
 لومړنی اجلاس کی د رئیس، د دوو
 مرستیالانو او دوو منشیانو په ترکیب
 اداری هیأت انتخابوی.

سنا د خپلو غړیو څخه د پنځو
 کلونود پاره د رئیس او د یوه کال
 دپاره د دوو مرستیالانو او دوو
 منشیانو په ترکیب اداری هیأت
 انتخابوی.

د ملی شورا د مجلسونو
 رئیسان د مربوطو غونډو لارښوونه
 او د نظم تامین په غاړه لری.
 د رئیسانو په غیاب کی یو تن
 مرستیال د هغوی دندی سرته
 رسوی.

پنځه اتیایمه ماده:

د ملی شورا عادی اجلاس په کال
 کی دوه ځله دسنبلې دمیاشتی په لومړی اوونی

مجلس مربوط گزارش می دهد.

ماده هشتاد و چهارم:

ولسی جرگه از جمله اعضای خود
 برای تمام دوره تقنینیه در اولین
 اجلاس، هیئت اداری را به ترکیب
 رئیس، دو معاون و دو منشی
 انتخاب می کند.

سنا از جمله اعضای خود هیأت
 اداری را به ترکیب رئیس برای
 مدت پنج سال، دو معاون و دو
 منشی را برای مدت یک سال
 انتخاب می کند.

رؤسای مجالس شورای ملی،
 رهبری و تأمین نظم جلسات
 مربوط را به عهده دارند.
 درغیاب رؤسا وظایف آنها را یکی
 از معاونین انجام
 می دهد.

ماده هشتاد و پنجم:

اجلاس عادی شورای ملی سالانه
 دو بار در هفته اول ماه سنبله و
 هفته اول ماه حوت دایر می شود.

مدت هر اجلاس عادی شورای ملی سه ماه می باشد. در صورتی که در اجلاس شورای ملی بودجه سالانه یا پلان انکشافی مطرح باشد مدت اجلاس شورای ملی قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

هر گاه تصویب بودجه قبل از شروع سال مالی صورت نگیرد، بودجه سال گذشته تا زمان تصویب بودجه سال جدید تطبیق می شود.

اجلاس فوق العاده شورای ملی بر اساس تصمیم رئیس جمهور، مطالبه رئیس هر یک از مجالس و یا تقاضای یک خمس اعضای هر مجلس دایر شده می تواند.

ماده هشتاد و ششم:

مجالس شورای ملی به صورت جداگانه یا مشترک تشکیل جلسه می دهد.

جلسات مشترک مجالس شورای

اودحوت دمیاشتی په لومړی اوونۍ کی جوړېږي د ملي شورا د هر عادی اجلاس موده دري میاشتی ده که چیری د ملي شورا په اجلاس کی کلنی بودجه او یا پرمختیایی پلان مطرح وی د ملي شورا د اجلاس موده د هغو له تصویب څخه پخوا پای ته رسیدلای نه شی.

که چیری بودجه د مالی کال له پیل څخه پخوا تصویب نه شی، د تیر کال بودجه د نوی کال د بودجی د تصویب تر وخته پوری تطبیقېږي.

د ملي شورا فوق العاده اجلاس د جمهور رئیس د تصمیم، د مجلسونو د هر یوه رئیس د غوښتنی او یا د هر یوه مجلس د غړیو د پنځمی برخی د غوښتنی له مخی جوړیدلای شی.

شپږ اتیایمه ماده:

د ملی شورا مجلسونه په ځانگړی یا گډه توگه غونډی کوی.

د ملي شورا د مجلسونو د گډو

غونډو لارښوونه په وارسره د هغو د رئیسانو له خوا کیږي.

د ملی شورا اجلاس د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کیږي او پای ته رسول کیږي.

د ملی شورا د تقنینیه دوری لومړنی اجلاس د جمهور رئیس په وسیله د ولسی جرگې د انتخاباتو له پای ته رسیدو وروسته د دیرشو ورځو د مودی په ترڅ کی رابلل کیږي.

اووه اتیایمه ماده:

د ملی شورا د هر مجلس نصاب د هغه د غړیو د دوو دریمو برخو په حضور بشپړیږي. د هر مجلس تصمیم د هغه د ټولو غړیو د رایو په اکثریت نیول کیږي.

اته اتیایمه ماده:

د ملی شورا د مجلسونو جلا او ځلای غونډی علنی دی، مگر دا چی مجلس د هغو د سری والی په باب تصمیم ونیسی.

ملی، از طرف رؤسای آن بالتوبه رهبری می شود.

افتتاح و اختتام اجلاس شورای ملی توسط رئیس جمهور صورت می گیرد.

اولین اجلاس دوره تقنینیه شورای ملی به وسیله رئیس جمهور طی مدت سی روز بعد از ختم انتخابات ولسی جرگه دعوت می شود.

ماده هشتاد و هفتم:

نصاب هر مجلس شورای ملی با حضور دو ثلث اعضای آن تکمیل می شود تصمیم هر مجلس به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

ماده هشتاد و هشتم:

جلسات جداگانه و مشترک مجالس شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه مجلس به سری بودن آن تصمیم بگیرد.

د دواړو مجلسونو د بحثونو جریان
ثبتيږي.

نهه اتيايمه ماده:

د ملي شورا هر مجلس له خپلو
غړيو څخه د هر مجلس په واک کي
د دننه مسالو د لومړني څيړني
او چمتو کولو، په مقصد
دايمي کميسيونونه
انتخابوي.

نوي يمه ماده:

د ملي شورا هر مجلس واک لري
چي د لزوم په صورت کي د څيړني
او پلټني کميسيونونه او نور موقتي
کميسيونونه جوړ کړي.
د څيړني او پلټني د کميسيونونو
دندي او کړنلاره د ملي شورا د هر
يوه مجلس له خوا تنظيميږي.

يو نوي يمه ماده:

د ولسي جرگي غړي حق لري چي د
استيضاح په غونډه کي صدراعظم او
يا د حکومت هر يو غړي تر
استيضاح لاندې ونيسي د استيضاح

جريان مباحثات هر دو مجلس ثبت
مي گردد.

ماده هشتاد و نهم:

هر مجلس شورا ملي، کميسيون
هاي دايمي را از بين اعضاي خود
جهت بررسي مقدماتي و
آماده ساختن مسايل داخل
صلاحيت هر مجلس انتخاب
مي کند.

ماده نودم:

هر مجلس شورا ملي صلاحيت
دارد در صورت لزوم کميسيون
هاي تحقيق، تفتيش و ساير
کميسيون هاي موقتي را ايجاد کند.
وظايف و طرز العمل کميسيون هاي
تحقيق و تفتيش توسط هر يک از
مجالس شورا ملي تنظيم مي گردد.

ماده نود و يکم:

ولسي جرگه واعضاي آن حق دارند
در جلسه استيضاح صدراعظم و يا
هر يک از اعضاي حکومت را مورد
استيضاح قرار دهند. پاسخ به

ځواب په لیکلی یا شفاهی توګه وړاندی کيږي.

استيضاح به صورت تحریری یا شفاهی ارائه می گردد.

ولسی جرګه کولای شی چی د ورکړ شوی ځواب له مخی له حکومت څخه د باور د سلب موضوع وڅيړي.

ولسی جرګه می تواند بر اساس پاسخ ارائه شده موضوع سلب اعتماد از حکومت را بررسی کند.

که چيري حکومت د باور د سلب سره مخامخ شی د وزیرانو د نوی شورا تر جوړیدو پوری خپلو دندو ته دوام ورکوي.

در صورتی که حکومت مورد سلب اعتماد قرار گیرد تا تشکیل شورای وزیران جدید به وظایف خود ادامه می دهد.

دوه نوی یمه ماده:

ماده نود و دوم:

د وزیرانو د شورا غړی کولای شی چی د غونډي د رئیس په اجازه په مشورتی رایي سره د ملی شورا دواړ مجلسونو او د هغو د دایمي کمیسیونونو په غونډو کی برخه واخلي.

اعضای شورای وزیران می توانند، با کسب اجازه رئیس جلسه، با رای مشورتی در جلسات مجلسین شورای ملی و کمیسیون های دایمي آنها شرکت نمایند.

دری نوی یمه ماده:

ماده نود و سوم:

د ملی شورا غړی په جلا او ګډ اجلاس کی د رایي او نظر د څرګندولو حق لری.

اعضای شورای ملی در اجلاس جداگانه و مشترک دارای حق رای و اظهار نظر می باشند.

د ملی شورا هیڅ غړی د ملی شورا

هیچ عضو شورای ملی به خاطر رای

یا اظهار نظر در داخل یا خارج
اجلاس شورای ملی مورد تعقیب
عدلی قرار نمی گیرد.

عضو شورای ملی بدون موافقه
مجلس مربوط و در بین دو اجلاس
شورای ملی بدون موافقه هیئت
اداری آن به استثنای حالات جرم
مشهود گرفتار و توقیف شده
نمی تواند و مورد تعقیب عدلی قرار
نمی گیرد.

هر گاه عضو شورای ملی در حالت
جرم مشهود گرفتار گردد باید به
هیئت اداری مجلس مربوط اطلاع
داده شود.

ماده نود و چهارم:

مقامات ذیل حق پیشنهاد وضع،
تعدیل و لغو قانون را به هر یک از
مجلسین شورای ملی، دارا
می باشند:

۱- رئیس جمهور.

۲- کمیسیون های دائمی مجلسین
شورای ملی.

په دننه او یا بهر کی د رایې یا نظر د
خرگندولو په خاطر تر عدلی تعقیب
لاندی نه نیول کیږی.

د ملی شورا غړی د مربوط مجلس له
موافقی پرته او د ملی شورا د دوو
اجلاسونو تر مینځه د هغی د اداری
هیئت له موافقی پرته د خرگند جرم د
حالاتو په استثناء، نیول کیدلای او
توقیفیدلای نه شی او تر عدلی تعقیب
لاندی نه نیول کیږی.

که چیری د ملی شورا غړی د
خرگند جرم په حالت کی ونیول شی
باید د مربوط مجلس اداری هیئت ته
خبر ورکړ شی.

څلور نوی یمه ماده:

دغه مقامات د ملی شورا هر یوه
مجلس ته د قانون د وضع کولو،
تعدیلولو او لغوه کولو د پیشنهاد حق
لری:

۱- جمهور رئیس.

۲- د ملی شورا د دواړو مجلسونو
دایمی کمیسیونونه.

۳- د هر مجلس د غړيو لږ تر لږه لسمه برخه.

۴- د وزيرانو شورا.

۵- ستره محکمه.

۶- لويه څارنوالی.

که چيري د قانون وضع کول، تعديلول اولغو کول د دولت دلگښتونو زياتوالي يا د عوايدو کمښت را منځ ته کړي په دغه باب د حکومت مخکني موافقه تر لاسه کيږي.

پنځه نوي يمه ماده:

له هغو حالاتو پرته چي په دغه اساسي قانون کي په بل ډول اټکل شوي دي د (۸۱) مادي دمندرجو واکونو په باب د يوه مجلس تصميمونه، بل مجلس ته استول کيږي.

که چيري د يوه مجلس تصويب د بل مجلس له خوا رد شي، توافق ته د رسيدو په مقصد د دواړو مجلسونو له غړيو څخه په برابر شمير کله هيئت جوړيږي.

د کله هيئت تصميم چي د هيئت د

۳- حداقل عشر اعضای هر مجلس.

۴- شورای وزیران.

۵- ستره محکمه.

۶- لويه څارنوالی.

در صورتی که وضع، تعديل و لغو قانون افزایش مصارف و یا کاهش عوايد دولت را به بار آورد، موافقه قبلی حکومت در زمینه حاصل می گردد.

ماده نود و پنجم:

به استثنای حالاتی که درین قانون اساسی طور دیگر پیشبینی شده است. تصامیم یک مجلس در مورد صلاحیت های مندرج ماده (۸۱) به مجلس دیگر فرستاده می شود.

در صورتی که تصویب یک مجلس از جانب مجلس دیگر رد شود، به منظور نیل به توافق، هیئت مختلط به تعداد مساوی، از اعضای هر دو مجلس ایجاد می گردد.

تصمیم هیئت مختلط که به دو ثلث

آرای اعضای هیئت اتخاذ گردیده
باشد بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ
شمرده می شود.

هرگاه هیئت مختلط موفق به
رفع اختلاف نظر نشود
موضوع در جلسه مشترک
مجلسین شورای ملی بررسی و
تصمیم در آن باره به اکثریت آرای
اعضای جلسه مشترک اتخاذ
می گردد.

ماده نود و ششم:

تصمیم شورای ملی بعد از توشیح
رئیس جمهور، نافذ می گردد.

در صورتی که رئیس جمهور
به تصمیم شورای ملی
موافقه نداشته باشد می تواند
آنها در ظرف سی روز از تاریخ
تقديم، با تذکر دلایل، به شورای
ملی مسترد نماید، با سپری شدن
مدت سی روز و همچنان در
صورتی که مجالس شورای ملی در
جلسات جداگانه اجلاس آینده خود

غریب و رایو په دوو ثلثو نیول شوي
وي، د جمهور رئیس له توشیح و
روسته نافذ گڼل کیږی.

که چیری گډ هیئت د نظر د
اختلاف په لیری کولو بریالی
نه شی، موضوع د ملی شورا
د دواړ مجلسونو په گډه غونډه کی
خپل کیږی او د هغی په باب تصمیم
د گډی غونډی د غریبو د رایو په
اکثریت نیول کیږی.

شپږ نوی یمه ماده:

د ملی شورا تصمیمونه د جمهور
رئیس له توشیح وروسته نافذیږی.

که چیری جمهور رئیس د ملی شورا
د تصمیم سره موافقه ونه لری،
کولای شی چی هغه د وړاندی کیدو
له نیتی څخه د دیرشو ورځو په ترڅ
کی د دلایلو په څرگندولو سره ملی
شورا ته مسترد کړی، د دیرشو
ورځو د مودی په تیریدو سره او
همدغه شان که چیری د ملی شورا
مجلسونه د خپل راتلونکی اجلاس په

ځانگړو غونډو کې هغه بیا د غړيو د رايو په دوو دريمو برخو تصویب کړي، تصميم نافذ کول کيږي او جمهور رئيس هغه توشیح کوي.

اووه نوي یمه ماده:

جمهور رئيس کولای شي چي د ولسي جرگي او سنا د رئيسانو، صدراعظم، قاضي القضاة او د اساسي قانون د شورا د رئيس په سلا د ولسي جرگي يا ملي شورا پڼگيدل د موجه دلايلو په څرگندولو سره اعلام کړي.

نوي انتخابات د ولسي جرگي يا ملي شورا له پڼگيدو وروسته د دريو مياشتو په موده کي کيږي.

نوي ولسي جرگه يا ملي شورا له نويو انتخاباتو وروسته تر يوه کاله پوري پڼگيدلای نه شي.

ولسي جرگه يا ملي شورا د جمهور رئيس د واک د دوري د وروستيو شپږو مياشتو په موده کي پڼگيدونکي

نه ده

آن را به دو ثلث آرای اعضاء مجدداً تصویب نماید، تصميم نافذ شمرده می شود و رئيس جمهور آنرا توشیح مي نماید.

ماده نود و هفتم:

رئيس جمهور می تواند در مشوره با روسای ولسي جرگه، سنا، صدراعظم، قاضي القضاة و رئيس شورای قانون اساسي، انحلال ولسي جرگه يا شورای ملي، را با ذکر دلايل موجه آن اعلام نماید.

انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه بعد از انحلال ولسي جرگه يا شورای ملي صورت می گيرد. انحلال ولسي جرگه يا شورای ملي جديد الي یک سال بعد از انتخابات مجدد، صورت گرفته نمی تواند.

ولسي جرگه يا شورای ملي، در جريان شش ماه اخير دوره صلاحيت رئيس جمهور، غير قابل انحلال می باشد.

اته نوی یمه ماده:

ماده نود و هشتم:

قوانین او د ملی شورا مصوبی په پښتو او دري ژبو خپرېږي او کيدای شي چي هغه د هیواد د نورو ملیتونو په ژبو هم خپري شي.

قوانین و مصوبات شوراى ملی به لسان های پښتو و دري به نشر میرسد و می توان آنرا به زبانهای سایر ملیت های کشور نشر نمود.

نهه نوی یمه ماده:

ماده نود و نهم:

د ملی شورا د هر مجلس او د هغه د دایمی کمیسیونونو د فعالیت طرز د مربوط مجلس د طرز العمل په واسطه د اساسی قانون او نافذو قوانینو سره په سمون کی تنظیمېږي.

طرز فعالیت هر مجلس شوراى ملی و کمیسیونهای دایمی آن توسط طرز العمل مجلس مربوط، در مطابقت با احکام قانون اساسی و قوانین نافذ، تنظیم می گردد.

اووم فصل

د وزیرانو شورا

سلمه ماده:

د وزیرانو شورا (حکومت) د افغانستان جمهوریت تر ټولو لوړ اجرائیوی ارگان دی.

د وزیرانو شورا له دغو کسانو څخه جوړه ده:

- صدراعظم.

فصل هفتم

شورای وزیران

ماده صدم:

شورای وزیران (حکومت) عالیترین ارگان اجرائیوی جمهوری افغانستان می باشد.

شورای وزیران مرکب است از:

- صدراعظم.

- د صدراعظم مرستیالان.

- وزیران .

یو سلو یوه یمه ماده:

موظف صدراعظم د تقنینیه دوری په لومړنی اجلاس کی د کورنی او بهرنی سیاست تګ لاره او د حکومت ترکیب د باور د رایې د اخیستلو په مقصد ولسی جرګی ته وړاندی او معرفی کوی.

صدراعظم د باور د رایې او د جمهور رئیس د منظوری له اخیستلو وروسته، د کورنی او بهرنی سیاست تګلاره او د حکومت غړی سنا ته وړاندی او معرفی کوی.

یو سلو دویمه ماده:

د وزیرانو شورا ولسی جرګی او جمهور رئیس ته مسووله او د راپور په ورکولو مکلفه ده.

یو سلو دریمه ماده:

د وزیرانو شورا دغه دندی او واکونه لری:

۱- د کورنی او بهرنی سیاست د

- معاونان صدراعظم.

- وزراء.

ماده یکصد و یکم:

صدراعظم موظف در اولین اجلاس دوره تقنینیه خط مشی سیاست داخلی و خارجی و ترکیب حکومت را جهت اخذ رای اعتماد به ولسی جرګه ارائه و معرفی می کند.

صدراعظم بعد از اخذ رای اعتماد و منظوری رئیس جمهور خط مشی سیاست داخلی و خارجی و اعضای حکومت را به سنا ارائه و معرفی می کند.

ماده یکصد و دوم:

شورای وزیران در برابر ولسی جرګه و رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و سوم:

شورای وزیران دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- طرح و تطبیق خط مشی

سیاست داخلی و خارجی.

تگ لاری طرح او تطبیق.

۲- تامین اجرای امور اقتصاد ملی، طرح پلانهای انکشاف اقتصادی و اجتماعی، ترتیب بودجه دولتی، تطبیق پلانها و بودجه و ارائه گزارش مبنی بر اجرای آنها به شورای ملی.

۲- د ملی اقتصاد د چارو د اجرا کولو تامین، د اقتصادی او پولنیزی پرمختیا د پلانونو طرح کول، د دولتی بودجی ترتیب، د پلانونو او بودجی تطبیق او ملی شورا ته د هغو د اجرا کولو په باب د راپور وړاندی کول.

۳- اتخاذ تدابیر به منظور دفاع از منافع عامه، حمایت تمام اشکال ملکیت قانونی، تامین نظم و امنیت عامه و حراست از حقوق و آزادی های اتباع.

۳- د عامه گټو د دفاع، د قانونی ملکیت د ټولو ډولونو د حمایت، د عامه نظم او امنیت د تامین او د اتباعو د حقوقو او آزادیو د ساتنی په مقصد د تدبیرونو نیول.

۴- رهبری مناسبات خارجی، برقراری روابط دیپلماتیک و عقد موافقتنامه ها با دول دیگر و موسسات بین المللی طبق قانون.

۴- د قانون سره سم د بهرنیو اړیکو لارښوونه، د نورو دولتونو او بین المللی موسسو سره د دیپلماتیکو اړیکو ټینګول او د موافقت لیکونو لاسلیک کول.

۵- ایجاد ادارات و ارگانهای وابسته به شورای وزیران به تأیید رئیس جمهور.

۵- د جمهور رئیس په تأیید د وزیرانو په شورا پوری د تړلیو ادارو او ارګانونو جوړول.

۶- تصویب مقررہ و اساسنامه در

۶- د قانون سره سم دواک په

- حدودو کي د مقرري او اساسنامي تصویبول.
- ۷- جمهور رئیس ته د مقررو اساسنامو او د وزیرانو شورا د مصوبو وړاندي کول.
- ۸- د قانون سره سم د نورو واکونو عملي کول.
- یوسلو څلورمه ماده:
- د ملی شورا د تعطیل او یا د ولسی جرگی د پښکیډو په وخت کی د وزیرانو شورا د عاجلی اړتیا په صورت کی کولای شی چی په بودجی او مالی چارو پوری له مربوطو مسالو پرته د ملی شورا په واک کی د شاملو مسئلو په باب تقنینی فرمانونه وضع کړی، تقنینی فرمانونه د جمهور رئیس له توشیح وروسته نافذ کښل کیږی.
- د وزیرانو شورا هغه تقنینی فرمانونه چی د اساسی قانون د دغی مادی د حکم سره سم وضع شوی دی د ملی شورا لومړنی اجلاس ته د منظوری په غرض وړاندي کوی. که چیری
- حدود صلاحیت طبق قانون.
- ۷- ارائه مقرره ها، اساسنامه ها و مصوبات شورای وزیران به رئیس جمهور.
- ۸- اعمال سایر صلاحیت ها طبق قانون.
- ماده یکصد و چهارم:
- در هنگام تعطیل شورای ملی و یا انحلال ولسی جرگه شورای وزیران در صورت ضرورت عاجل می تواند در مورد مسایل شامل صلاحیت شورای ملی به استثنای مسایل مربوط بودجه و امور مالی، فرامین تقنینی وضع نماید.
- فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.
- شورای وزیران فرامین تقنینی را که مطابق حکم این ماده قانون اساسی وضع گردیده در اولین اجلاس شورای ملی جهت منظوری ارائه می نماید. فرامین تقنینی در

صورتی که از طرف شورای ملی رد شود از تاریخ تصمیم شورای ملی از اعتبار ساقط می گردد.

رئیس جمهور می تواند در خلال دو اجلاس شورای ملی یا در جریان انحلال ولسی جرگه بر اساس پیشنهاد صدراعظم بعضی از اعضای حکومت را سبکدوش و یا اعضای جدید را تعیین نماید.

این موضوع در اولین اجلاس ولسی جرگه جهت اتخاذ تصمیم ارائه می گردد.

ماده یکصد و پنجم:

حکومت در حالات آتی منحل می گردد:

- ۱- استعفای صدراعظم.
- ۲- بیماری صعب العلاج و دوامدار و یا فوت صدراعظم.
- ۳- سلب اعتماد ولسی جرگه از حکومت.
- ۴- ختم دوره تقنینیه.

تقنینی فرمانونه د ملی شورا له خوا رد شی، د ملی شورا د تصمیم له نیتی څخه له اعتباره لویږی.

جمهور رئیس کولای شی چی د ملی شورا د دوو اجلاسو ترمینځ موده او یا د ولسی جرگی د ړنگیدو په جریان کی د صدراعظم د پیشنهاد له مخی د حکومت ځینی غړی گونبه او یا نوی غړی وټاکی.

دغه موضوع د ولسی جرگی لومړنی اجلاس ته د تصمیم نیولو په مقصد وړاندی کیږی.

یوسلو پنځمه ماده:

حکومت په دغه حالاتو کی ړنگیږی:

- ۱- د صدراعظم استعفاء.
- ۲- د صدراعظم صعب العلاجه یا اورږده ناروغی یا مړینه.
- ۳- له حکومت څخه د ولسی جرگی د باور بیرته اخیستل.
- ۴- د تقنینیه دوری پای ته رسیدل.

- ۵ - د ولسی جرگې یا ملی شورا پښتول. ۵ - انحلال ولسی جرگه یا شوراى ملی.
- ۶ - په دغو ټولو حالاتو کې هغه حکومت چې پښک شوی دی د نوی حکومت تر جوړیدو پوری د اساسی قانون د سلمی مادی د مندرجو اشخاصو له جملی څخه د یوه تن تر سرپرستی لاندی چې د جمهور رئیس له خوا توظیفیږی، خپلی دندی ته دوام ورکوی. ۶ - در تمام این حالات حکومتی که منحل گردیده، الی تشکیل حکومت جدید تحت سرپرستی یکی از اشخاص مندرج ماده (صدم) قانون اساسی که از طرف رئیس جمهور توظیف می گردد، به وظیفه خود دوام می دهد.
- یو سلوشپږمه ماده: د وزیرانو د شورا تشکیل، ترکیب او د فعالیت څرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمیږی. ۶ - ماده یکصدو ششم: تشکیل، ترکیب و طرز فعالیت شوراى وزیران توسط قانون تنظیم می گردد.

اتم فصل

قضا

یوسلو اوومه ماده:

قضا (قضائیه قوه) د دولت یو خپلواک رکن دی.

فصل هشتم

قضاء

ماده یکصدو هفتم:

قضاء (قوه قضائیه) یک رکن مستقل دولت می باشد.

یو سلو اتمه ماده:

قضاوت د افغانستان په جمهوریت کی یوازی د محکمی له خوا د قانون سره سم کیږی. قضائیه قوه له ستري محکمی او نورو هغو محکمو څخه چې دقانون له مخی جوړیږی مرکبه ده.

یو سلو نهمه ماده:

ستره محکمه د تر ټولو لوړ قضایی ارگان په توگه د هیواد د قضایی واحد سیستم په سر کی ده او د قاضی القضاة، د قاضی القضاة له مرستیالانو او غړیو څخه مرکبه ده. ستره محکمه د قانون د حکمونو سره سم د محکمو فعالیتونه څاری او د محکمو په فعالیتونو کی د قانون یو شان تطبیق تامینوی.

یوسلو لسمه ماده:

قاضی القضاة، د ستري محکمی مرستیالان او غړی د قانون سره سم د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی. قاضی القضاة، جمهور رئیس ته

ماده یکصد و هشتم:

قضاوت در جمهوری افغانستان صرف توسط محکمه طبق قانون صورت می گیرد. قوه قضائیه مرکب است از ستري محکمه و محاکم دیگرې که طبق قانون تشکیل می گردند.

ماده یکصد و نهم:

ستره محکمه بحیث عالی ترین ارگان قضائی در راس سیستم واحد قضایی کشور قرار داشته مرکب است از قاضی القضاة، معاونان قاضی القضاة و اعضاء. ستره محکمه بر طبق احکام قانون فعالیتهای محاکم را نظارت نموده، تطبیق یکسان قانون را در فعالیتهای محاکم تامین می کند.

ماده یکصد و دهم:

قاضی القضاة، معاونان و اعضاء ستره محکمه طبق قانون توسط رئیس جمهور تعیین می گردند. قاضی القضاة نزد رئیس جمهور

مسوول او په راپور ورکولو مکلف دی.

یو سلو یوولسمه ماده:

محکمی په خپل قضاوت کی خپلواکی او یوازی د قانون تابع دی. د محکمو له خوا غور او د حکم صادرول د قانون او محکمی په وړاندی د دواړو خواوو د برابری د اصل پر اساس کیږی.

یوسلو دولسمه ماده:

قاضیان د قضیو د څیړنی په وخت کی د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون او قوانین تطبیقوی.

په هغو حالاتو کی چی قانون صراحت و نه لری محکمه قضی د اسلام د شریعت د حکمونو له مخی په داسی توگه حل او فصل کوی چی عدالت په ډیره ښه ممکنه وجه تامین کړی.

یوسلو دیارلسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت په محکمو کی محاکمه په علنی توگه کیږی.

مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و یازدهم:

محاکم در قضاوت خود مستقل بوده صرف تابع قانون می باشند. رسیده گی و صدور حکم توسط محاکم بر اساس اصل تساوی طرفین در برابر قانون و محکمه صورت می گیرد.

ماده یکصد و دوازدهم:

قضات حین بررسی قضایا، احکام قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را تطبیق می نمایند.

در حالاتی که قانون صراحت نداشته باشد، محکمه قضایا را طبق احکام شریعت اسلام به نحوی حل و فصل می نماید که عدالت را به بهترین وجه ممکن تامین نماید.

ماده یکصد و سیزدهم:

در محاکم جمهوری افغانستان محاکمه بصورت علنی اجرا

می‌شود. حالاتی که قضایا در جلسات سری رسیده گی می‌شود، توسط قانون تعیین می‌گردد. ابلاغ حکم محکمه در همه حالات علنی است.

ماده یکصد و چاردهم:

رسیده گی و حل و فصل قضایا در محاکم به لسان های پشتو و دری و یا به لسان اکثریت ساکنین محل صورت می‌گیرد.

اگر طرف دعوی لسانی را که محاکمه توسط آن صورت می‌گیرد حق آشنایی با مواد و اسناد قضیه توسط ترجمان و حق صحبت در محکمه به زبان مادری برایش تضمین می‌گردد.

ماده یکصد و پانزدهم:

فیصله های محاکم باید مدلل باشد و اسباب حکم در آن ذکر گردد.

فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است به

هغه حالات چی پر قضیو باندی په سری غونډو کی غور کیږی د قانون په واسطه ټاکل کیږی.

د محکمی د حکم ابلاغ په ټولو حالاتو کی علنی دی.

یو سلو څوارلسمه ماده:

په محکمو کی د قضیو غور او حل او فصل په پښتو او دری ژبو او یا د سیمی د اوسیدونکو د اکثریت په ژبه کیږی.

که چیری د دعوی لوری په هغه ژبه باندی چی محاکمه پری کیږی و نه پوهیږی، د ترجمان په مرسته د قضیې د موادو او اسنادو سره د آشنایی حق او په مورنی ژبه باندی په محکمه کی د خبرو حق ورته تضمینیږی.

یو سلو پنځلسمه ماده:

د محکمو پریکړی باید مدللی وی او د حکم سببونه په کی ذکر شی.

د محکمو قطعی پریکړی واجب التعمیل دی، د اعدام له حکمه

پرتله چی د جمهور رئیس له منظوری وروسته عملی کیری.

یوسلو شپارسمه ماده:

د محکمو تشکیل، ترکیب واک او د فعالیت څرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمیری.

نهم فصل

څارنوالی

یوسلو اوولسمه ماده:

د افغانستان جمهوریت څارنوالی د مرکزیت د اصل پر بنسټ واحد سیستم دی او له لویی څارنوالی او نورو هغو څارنوالیو څخه چی د قانون له مخی جوړیری، متشکل دی.

یوسلو اتلسمه ماده:

لوی څارنوال د هیواد د څارنوالی د ارګانونو د فعالیت لارښوونه کوی.

د څارنوالی ارګانونه په خپلو

استثنای حکم به اعدام که بعد از منظوری رئیس جمهور تعمیل می گردد.

ماده یکصد و شانزدهم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز فعالیت محاکم توسط قانون تنظیم می شود.

فصل نهم

څارنوالی

ماده یکصد و هفدهم:

څارنوالی جمهوری افغانستان سیستم واحد مبتنی بر اصل مرکزیت بوده متشکل است از لویه څارنوالی و څارنوالی های دیگری که طبق قانون تشکیل می گردند.

ماده یکصد و هجدهم:

لوی څارنوال رهبری فعالیت ارګانهای څارنوالی کشور را به عهده دارد.

ارګانهای څارنوالی در

اجراآت خویش مستقل بوده
صرف تابع قانون و لوی څارنوال
می باشند.

ماده یکصد و نهم:

لوی څارنوال و معاونان لوی
څارنوال طبق قانون، توسط رئیس
جمهور تعیین می گردند.

لوی څارنوال نزد رئیس جمهور
مسوول و مکلف به ارائه گزارش
می باشد.

ماده یکصد و بیستم:

نظارت عالی بر تطبیق و رعایت
یکسان قوانین از طرف تمام وزارت
ها، ادارات، مؤسسات دولتی
مختلط، خصوصی، کوپراتیف ها،
احزاب سیاسی و سازمان های
اجتماعی، مسوولین امور و اتباع،
بر عهده لوی څارنوال و څارنوالان
تحت اثر او می باشد.

ماده یکصد و بیست و یکم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز
فعالیت څارنوالی توسط قانون تنظیم

اجراآتو کی خپلواک دی،
یوازی د قانون او لوی څارنوال تابع
دی.

یوسلو نولسمه ماده:

لوی څارنوال او د لوی څارنوال
مرستیالان د قانون سره سم د جمهور
رئیس له خوا ټاکل کیږی.

لوی څارنوال جمهور رئیس ته
مسوول او د راپور په ورکولو مکلف
دی.

یوسلو شلمه ماده:

د ټولو وزارتونو، ادارو، دولتی،
مختلطو او خصوصی مؤسسو،
کوپراتیفونو، سیاسی گوندونو او
ټولنیزو سازمانونو، د چارو د
مسوولینو او اتباعو له خوا د قوانینو
په یو شان تطبیق او رعایت باندی
لورپه څارنه د لوی څارنوال او د هغه
ترلاس لاندی څارنوالانو په غاړه ده.

یوسلو یو ویشتمه ماده:

د څارنوالی تشکیل، ترکیب، واک او
د فعالیت څرنگوالی د قانون په

واسطه تنظیمیری.

می گردد.

لسم فصل

د اساسی قانون شورا

یوسلو دوه ویشتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون شورا د اساسی قانون سره د قوانینو، نورو تقنینی اسنادو او بین المللی تړونونو د سمون لرلو د څارنی په مقصد جوړیږی.

یوسلو درویشتمه ماده:

د اساسی قانون شورا دغه واکونه لری:

۱- له اساسی قانون سره د قوانینو، تقنینی فرمانونو او بین المللی تړونونو د سمون لرلو څیرل.

۲- جمهور رئیس ته له اساسی قانون څخه د راولاړو شویو مسئلو په باب د حقوقی مشورو ورکول.

یوسلو څلرویشتمه ماده:

د اساسی قانون شورا د خپلو واکونو د تعمیل په مقصد حق

فصل دهم

شورای قانون اساسی

ماده یکصد و بیست و دوم:

شورای قانون اساسی جمهوری افغانستان به منظور مراقبت از مطابقت قوانین، سایر اسناد تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی ایجاد می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم:

شورای قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- بررسی مطابقت قوانین فرامین تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی.

۲- ارائه مشوره های حقوقی در باره مسایل ناشی از قانون اساسی به رئیس جمهور.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

شورای قانون اساسی به منظور تعمیل صلاحیت های خود حق

لری:

دارد:

۱- هغه تقنینی اسناد چی د توشیح په غرض جمهور رئیس ته وړاندی کیږی، مطالعه او د اساسی قانون سره د هغو د سمون لړلو په باب نظر څرگند کړی.

۱- اسناد تقنینی ایکه جهت توشیح به رئیس جمهور ارائه می گردد مطالعه و راجع به مطابقت آنها با قانون اساسی ابراز نظر نماید.

۲- جمهور رئیس ته د قانون جوړولو د چارو د پرمختیا په مقصد د تدبیرونو د نیولو په برخه کی چی اساسی قانون حکم کوی، مشخص پیشنهادونه وړاندی کړی.

۲- پیشنهادات مشخص را در زمینه اجرای تدابیر به منظور انکشاف امور قانونگذاری که قانون اساسی حکم می کند به رئیس جمهور ارائه نماید.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

ماده یکصد و بیست پنجم:

د اساسی قانون شورا له رئیس، مرستیال، منشی او (۸) غړیو څخه جوړه ده چی د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی.

شورای قانون اساسی متشکل از رئیس، معاون، منشی و (۸) عضو می باشد که توسط رئیس جمهور تعیین می شوند.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده:

ماده یکصد و بیست و ششم:

د اساسی قانون شورا جمهور رئیس ته مسووله او د راپور په ورکولو مکلفه ده.

شورای قانون اساسی در مقابل رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

یوسلو اووه ویشتمه ماده:

د اساسی قانون د شورا تشکیل او د فعالیت څرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمېږي.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

تشکیل و طرز فعالیت شورای قانون اساسی توسط قانون تنظیم می گردد.

یولسم فصل

اداره

یوسلو اته ویشتمه ماده:

د افغانستان جمهوریت اداره د مرکزی او سیمه ییزې ادارې د واحدونو په اساس د قانون له مخې تنظیمېږي.

فصل یازدهم

اداره

ماده یکصد و بیست و هشتم:

اداره جمهوری افغانستان بر اساس واحد های اداره مرکزی و محلی طبق قانون تنظیم می گردد.

د افغانستان جمهوریت د سیمه ییزې ادارې له پلوه د ولایتونو، ولسوالیو، ښارونو او ناحیو د ادارې له واحدونو څخه متشکل دی.

د نوموړو واحدونو په سر کې په ترتیب سره والیان، ولسوالان، ښاروالان او د ناحیو آمران واقع دی.

په هر ولایت او ولسوالی کې د قانون له مخې د ولایت شورا او د

جمهوری افغانستان از لحاظ اداره محلی متشکل از واحد های اداره ولایات، ولسوالی ها، شهر ها و نواحی می باشد.

در راس واحد های متذکره بالترتیب والیها، ولسوال ها، شاروال ها و آمرین نواحی قرار دارند.

در هر ولایت و ولسوالی شورای ولایت و شورای ولسوالی طبق

ولسوالی شورا جوړپېری.

د ولایت شورا او د ولسوالی شورا د خپلو غړیو له مینځه یو یو تن د رئیس او منشی په توګه انتخابوی.

د ولایت د شورا او د ولسوالی د شورا د واک دوره درې کاله ده.

یو سلو نهه ویشتمه ماده:

د ولایت شورا او د ولسوالی شورا د قانون سره سم په سیمه کی د دولت د پرمختیایی هدفونو په تأمین کی ونډه اخلی او اداری ته د مربوطو چارو د ښه والی او پرمختیا په باب سلا ورکوی.

د ولایت د شورا او د ولسوالی د شورا غړیو ته مناسب حق الحضور ورکول کېږی.

یو سلو دیرشمه ماده:

د ښارونو او ناحیو د چارو د اداری په مقصد د ښاروالیو او ناحیو مجلسونه د قانون سره سم جوړپېری. د ښاروالیو او ناحیو د مجلسونو

قانون تشکیل می شود.

شورای ولایت و شورای ولسوالی یک یک نفر را از بین اعضای خود به حیث رئیس و منشی انتخاب می کنند.

دوره صلاحیت شورای ولایت و شورای ولسوالی سه سال است.

ماده یکصد و بیست و نهم:

شورای ولایت و شورای ولسوالی طبق قانون در تأمین اهداف انکشافی دولت در محل سهم گرفته، به اداره در باره بهبود و انکشاف امور مربوط مشوره می دهد.

برای اعضای شورای ولایت و شورای ولسوالی حق الحضور مناسب پرداخته می شود.

ماده یکصد و سی ام:

به منظور اداره امور شهرها و نواحی، مجالس شاروالیها و نواحی طبق قانون تشکیل می گردد. برای اعضای مجالس شاروالیها و

غړيو ته مناسب حق الحضور وركول كېږي.

نواحی حق الحضور مناسب پرداخته می شود.

د كابل ښار او د هغه ناحیې لویې جرگې او ملی شورا ته د استازو د انتخاب په ارتباط په ترتیب سره د ولایت او ولسوالیو معادل دی.

شهر كابل و نواحی آن به ارتباط انتخاب نماینده گان برای لویه جرگه و شورای ملی، بالترتیب معادل ولایت و ولسوالیها می باشد.

یوسلو یو دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و یکم:

په مرکزی او سیمه ییزی ادارې پورې مربوطې چارې، د کارکوونکو د دندو ثبات او مصوونیت او ورپورې نوری مربوطې مسألی د قانون له مخې تنظیمېږي.

امور مربوط به اداره مرکزی و محلی و مصوونیت و ثبات وظیفوی و سایر مسایل مربوط به کارکنان طبق قانون تنظیم می گردد.

دولسم فصل

بهرنی سیاست

یوسلو دوه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت بهرنی سیاست د ملی گټو د تامین، د خپلواکي، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا د ټینګښت، د نړیوالی سولی او امنیت او د سوله ییز ګډ ژوند د

فصل دوازدهم

سیاست خارجي

ماده یکصد و سی و دوم:

سیاست خارجي جمهوری افغانستان بر مبنای تامین منافع ملی، تحکیم استقلال و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی کشور، حفظ صلح و امنیت جهانی، همزیستی مسالمت آمیز،

تساوی حقوق و انکشاف همه جانبه همکاری بین المللی استوار است.

ماده یکصد و سی و سوم:

جمهوری افغانستان منشور سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر اصول و موازین قبول شده حقوق بین المللی را احترام و رعایت می کند.

ماده یکصد و سی و چهارم:

جمهوری افغانستان سیاست عدم انسلاک را به حیث اصل مهم سیاست خارجی دولت تعقیب کرده و به مثابه یکی از بنیان گذاران جنبش عدم انسلاک در جهت نیل به اهداف آن تلاش می کند.

ماده یکصد و سی و پنجم:

جمهوری افغانستان خواهان برقراری و تحکیم مناسبات دوستانه با همه کشورها به خصوص

ساتلو، د حقوقو د برابری او د بین المللی همکاری د هر اړخیزی پرمختیا پر بنسټ ولاړ دی.

یوسلو دری دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ملگرو ملتونو د سازمان د منشور، د بشر د حقوقو د نړیوالی اعلامیې او د بین الملل حقوقو د نورو منل شویو اصولو او موازینو درناوی او رعایت کوی.

یوسلو څلور دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ناپیلتوب سیاست د دولت د بهرنی سیاست د مهم اصل په توگه تعقیبوی او د ناپیلتوب د غورځنگ د یوه بنسټ ایښودونکی په توگه د هغه هدفونو ته د رسیدلو په لاره کی هلی ځلی کوی.

یوسلو پنځه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ټولو هیوادونو، په تیره بیا د گاونډیو او اسلامی هیوادونو سره د هغو د

کشورهای همجوار و اسلامی بدون نظر داشت نظام سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آنها، مبتنی بر اصول تساوی حقوق، احترام متقابل به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، عدم توسل به زور، تهدید و یا قوه، تقبیح همه اشکال مداخله و تجاوز، اجرای صادقانه تعهدات بین المللی مطابق اصول و موازین قبول شده حقوق بین الملل می باشد.

ماده یکصد و سی و ششم:

جمهوری افغانستان از مبارزه مردمان و ملل به خاطر صلح، استقلال ملی، دموکراسی، ترقی اجتماعی و حق ملل در تعیین سرنوشت شان پشتیبانی نموده بر ضد استعمار، استعمارنو، صهیونیزم، راسیزم، اپارتاید و فاشیزم مبارزه می کند.

سیاسی، پولنیز او اقتصادی نظام په پام کی له نیولو پرته، د حقوقو د برابری، خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا ته د متقابل درناوی، د یو بل په کورنیو چارو کی د لاس نه وهلو، زور، گواښ او یا قوی ته د لاس نه اچولو، د لاس وهنی او تیری د ټولو ډولونو د غندلو او د بین الملل حقوقو د منل شویو اصولو او موازینو سره سم د بین المللی ژمنو د رښتینایي ترسره کولو د اصولو پر بنسټ د دوستانه اړیکو د رامینځ ته کولو او ټینګښت غوښتونکی دی.

یوسلو شپږ دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د سولې، ملی خپلواکی، د موکراسی، پولنیزی ترقی او د برخلیک په ټاکلو کی د ملتونو د حق په خاطر د خلکو او ملتونو د مبارزی ملاتړ کوی، د استعمار، نوی استعمار، صهیونیزم، راسیزم، اپارتاید او فاشیزم پر ضد مبارزه کوی.

یوسلو اووه دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و هفتم:

د افغانستان جمهوریت د پوره بی وسلی کولو، په ځمکه او فضا کی د وسله ییزو سیالیو د بندولو، د هسته یی، کیمیاوی او د ډله ییزی وژنی د وسلی د نورو ډولونو د نه پراختیا او له منځه وړلو، د بهرنیو پوځی او ډوله منځه وړلو، د بین المللی کرکیچونو د لیری کولو او د بین المللی اقتصادی او اطلاعاتی نوی او عادلانه نظم د ټینګولو په خاطر د مبارزی ملاتړ کوی.

جمهوری افغانستان از مبارزه بخاطر خلع سلاح عام و تام، قطع مسابقات تسلیحاتی در زمین و فضا، عدم گسترش و امحای سلاح هسته یی و کیمیاوی و سایر انواع سلاح کشتار جمعی، از بین بردن پایگاه های نظامی خارجی، رفع تشنجات بین المللی و استقرار نظم نوین و عادلانه اقتصادی و اطلاعاتی بین المللی پشتیبانی می کند.

یوسلو اته دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و هشتم:

د افغانستان په جمهوریت کی د جګړی تبلیغ منعه دی.

در جمهوری افغانستان تبلیغ جنگ ممنوع است.

دیارلسم فصل

فصل سیزدهم

متفرقه حکمونه

احکام متفرقه

یوسلو نهه دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و نهم:

د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون تر ټولو لوړ حقوقی اعتبار لری،

قانون اساسی جمهوری افغانستان دارای عالی ترین اعتبار حقوقی

قوانین او نور تقنینی اسناد له هغه سره سم وضع کېږي.

یوسلو څلویښتمه ماده:

دولت او د هغه ټول ارګانونه د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون او قوانینو پر اساس فعالیت کوي، حقوقی نظم، د ټولنی ګټې او د اتباعو قانونی حقوق او ګټې تامینوي.

دولتی، کوپراتیفی، مختلطی او خصوصی موسسی، سیاسی ګوندونه، ټولنیز سازمانونه، د چارو مسوولین او اتباع د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون او قوانینو په رعایت مکلف دي.

یوسلو یو څلویښتمه ماده:

د اساسی قانون تعدیل په مستقیمه توګه د لویی جرګې په واسطه کېږي.

همدغه شان د اساسی قانون د تعدیل په باب تصمیم د جمهور رئیس په پیشنهاد او یا د ملی شورا د غړیو د یوه ثلث په پیشنهاد او د دوو ثلثو

بوده، قوانین و سایر اسناد تقنینی مطابق به آن وضع می گردد.

ماده یکصد و چهلم:

دولت و تمام ارګانهای آن بر اساس قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان فعالیت کرده نظم حقوقی، منافع جامعه، حقوق و منافع قانونی اتباع را تامین می کند.

مؤسسات دولتی، کوپراتیفی، مختلط، خصوصی، احزاب سیاسی، سازمان های اجتماعی، مسوولین امور و اتباع مکلف به رعایت قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان می باشند.

ماده یکصد و چهل و یکم:

تعدیل قانون اساسی مستقیماً توسط لویه جرګه صورت می گیرد.

همچنان اتخاذ تصمیم در مورد تعدیل قانون اساسی به پیشنهاد رئیس جمهور یا پیشنهاد یک ثلث و تائید دو ثلث اعضای شورای ملی

په تاييد هم نيول كيږي. په دې حالت كې جمهور رئيس لويه جرگه جوړوي، كه چيري لويه جرگه د تعديل پيشنهاده په ځای وبولي، اساسی قانون تعديلوي او كه نه، د تعديل پيشنهاده ردوي.

د اضطرار په حالت كې د اساسی قانون تعديل جواز نه لري.

يوسلو دوه څلويښتمه ماده:

د جمهور رئيس، د جمهور رئيس د مرستيالانو، د ملي شورا د غړيو، صدر اعظم، د صدر اعظم د مرستيالانو، د حكومت د غړيو، قاضي القضاة، د سترې محكمې د مرستيالانو او غړيو، د اساسی قانون د شورا رئيس مرستيال او منشي لوی څارنوال او د لوي څارنوال د مرستيالانو د پاره د قانون سره سم معاش ټاكل كيږي.

يوسلو درې څلويښتمه ماده:

كه چيري د جگړې، د جگړې د

نيز صورت مي گيرد.

درين حالت رئيس جمهور لويه جرگه را داير مي كند در صورتی كه لويه جرگه پيشنهاده تعديل را وارد بداند قانون اساسی را تعديل و در غير آن پيشنهاده تعديل را رد مي كند.

در حالت اضطرار تعديل قانون اساسی جواز ندارد.

ماده يكصدو چهل و دوم:

برای رئيس جمهور، معاونان رئيس جمهور، اعضای شورای ملی، صدر اعظم، معاونان صدر اعظم، اعضای حكومت، قاضي القضاة، معاونان و اعضای ستره محكمه، رئيس، معاونان و منشي شورای قانون اساسی، لوی څارنوال و معاونان لوي څارنوال طبق قانون معاش تعيين مي شود.

ماده يكصدو چهل و سوم:

هر گاه به علت جنگ، خطر جنگ،

خطر، بحران او یا ورته حالاتو په علت له هغو لارو څخه چې داساسی قانون په واسطه ټاکل شوی دی، د خپلواکۍ، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا او یا د کورنی امنیت ساتل ناممکن شی، جمهور رئیس کولای شی چی د ملي شورا د دواړمجلسونو د رئیسانو صدر اعظم، قاضي القضاة او داساسی قانون دشورا درئیس په سلا د اضطرار حالت اعلام کړی.

که چیری د اضطرار حالت له دریو میاشتو څخه زیات دوام وکړی، د هغه د اوږدولو د پاره د لویی جرگی موافقه شرط ده.

یوسلو څلور څلویښتمه ماده:

د اضطرار د حالت په موده کی جمهور رئیس دغه واکونه لری:

۱- د ملی شورا د واک د دوری اوږدول.

۲- د وزیرانو شورا ته د ملی شورا د ځینو واکونو ورسپارل.

بحران و یا حالات مماثلی که حفظ استقلال حاکمیت ملی و تمامیت ارضی یا امنیت داخلی از مجاری که توسط قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد، رئیس جمهور می تواند، در مشوره با روسای مجلسین شورای ملی صدر اعظم قاضی القضاة و رئیس شورای قانون اساسی حالت اضطرار را اعلام کند.

هر گاه حالت اضطرار از سه ماه بیشتر دوام نماید برای تمدید آن موافقه لویه جرگه شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم:

در مدت حالت اضطرار رئیس جمهور دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تمدید دوره صلاحیت شورای ملی.

۲- تفویض برخی از صلاحیت های شورای ملی به شورای وزیران.

- ۳- اختصاصی محکمو او د وسله وال پوځ محکمو ته د محکمو د ځینو واکونو ورکول.
- ۴- د اساسی قانون د (۳۰-۴۴-۴۵-۴۶-۴۹-۵۰-۵۱) مادو، د (۵۰-۵۱) فقره اخیر ماده، ماده (۵۳ و ۶۰) قانون اساسی.
- ۵- د قانون سره سم د نورو واکونو عملی کول.

یوسلو پنځه څلویښتمه ماده:

که چیری هغه بین المللی تړونونه یا میثاقونه چی د افغانستان جمهوریت هغه لاسلیک کړی او یا ورسره یو ځای شوی وی، د افغانستان د جمهوریت د قوانینو د حکمونو مغایر وی نو بین المللی تړون او میثاق ته رجحان ورکول کیږی.

یوسلو شپږ څلویښتمه ماده:

په جمهور رئیس، د جمهور رئیس په مرستیالانو، د ملی شورا د دواړو مجلسونو د اداری هیئتونو په غړیو،

ماده یکصدو چهل و پنجم:

در صورتیکه معاهدات یا میثاق های بین المللی که جمهوری افغانستان آنرا عقد یا به آن الحاق نموده مغایر احکام قوانین جمهوری افغانستان باشد به معاهده بین المللی و میثاق رجحان داده می شود.

ماده یکصدو چهل و ششم:

بررسی اتهامات وارده بر رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، اعضای هیئتهای اداری مجلسین

صدر اعظم د صدر اعظم په مرستیالانو، د وزیرانو د شورا په غړیو، لوی څارنوال، د لوی څارنوالی په مرستیالانو او د اساسی قانون د شورا په رئیس باندی د لگول شویو تورو نو څیرل او د هغوی د محاکمی طرز د ځانگړی قانون له مخی تنظیمیږی. یوسلو اووه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی هغه اشخاص چی په خپله او یا همسری له افغان مور او پلار څخه زیږیدلی نه وی، د جمهور رئیس د مرستیال، صدر اعظم، د صدر اعظم مرستیال، وزیر، قاضی القضاة، لوی څارنوال د لوړ رتبه افسر او یا دیپلوماتیک کارمند په توگه ټاکل کیدلای نه شی. یوسلو اته څلویښتمه ماده:

د دغه اساسی قانون په انفاذ سره د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت اساسی اصول له اعتباره لویږی. هغه قوانین او نور تقنینی اسناد چی د دغه اساسی قانون د انفاذ له نیټی

شورای ملی، صدر اعظم، معاونان صدر اعظم، اعضای شورای وزیران، قاضی القضاة، معاونان و اعضای ستره محکمه، لوی څارنوال، معاونان لوی څارنوالی و رئیس شورای قانون اساسی و طرز محاکمه آنان طبق قانون خاص تنظیم می گردد. ماده یکصد و چهل هفتم:

در جمهوری افغانستان اشخاص که خود و یا همسر شان از والدین افغان متولد نگردیده باشند، به حیث معاون رئیس جمهور، صدر اعظم، معاون صدر اعظم، وزیر و قاضی القضاة، لوی څارنوال، افسر عالیرتبه و یا کارمند دیپلوماتیک تعیین شده نمی توانند.

ماده یکصد و چهل و هشتم: با انفاذ این قانون اساسی اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان از اعتبار ساقط می گردد. قوانین و سایر اسناد تقنینی که قبل از تاریخ انفاذ این قانون

اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده می شود که متناقض با احکام این قانون اساسی نباشند.

ماده یکصد و چهل و نهم:

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و توسط رئیس جمهور توشیح و اعلام

می گردد.

تعدیل در این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و توسط رئیس جمهور توشیح و اعلام می گردد.

په دی څخه پخوا صادر شوی دی، په دی شرط نافذ کتل کیری چی د دغه اساسی قانون د حکمونو سره متناقض نه وی.

یوسلو نهه څلویښتمه ماده:

دغه اساسی قانون د لویی جرگی د تصویب له نیټی څخه نافذ او د جمهور رئیس له خوا توشیح او

اعلامیری.

په دغه اساسی قانون کی تعدیل د لویی جرگی د تصویب له نیټی څخه نافذ او د جمهور رئیس له خوا توشیح او اعلامیری.